

การศึกษามรรณภาพด้านการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ปริญญานิพนธ์

ของ

นวลละอ อ แสงสุข

2 ม.ค. 2534

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดุษฎีบัณฑิต
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กันยายน 2531

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

..... ประธาน
(รศ.ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่)

..... กรรมการ
(รศ.สมสรร วงษ์น้อย)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รศ.ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่)

..... กรรมการ
(รศ.สมสรร วงษ์น้อย)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ดร.สุนทร ตั้งสมารพงษ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ 18 เดือน ... พ.ศ. 2532

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลง เพราะได้รับความช่วยเหลือและคำแนะนำอย่างดียิ่ง จากรองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ ประธานกรรมการการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์สมสรร วงษ์อยู่น้อย กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ได้รับความอนุเคราะห์จาก ดร. สุนทร ตั้งสมวพงษ์ เป็นกรรมการในการสอบ และได้รับคำแนะนำจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิจิตร สันลิริ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาคหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการเข้าสังเกตการสอนนักศึกษา รวมทั้งได้ให้คำแนะนำ ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และให้กำลังใจจนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ชิตพงศ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สุริยวงศ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สันทนา สุชาติรัตน์ อาจารย์เฉลิมศรี จิตจง อาจารย์จิราภรณ์ เล็กหงส์ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำและให้ความอนุเคราะห์ในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างดี
สุดท้ายนี้ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ได้ให้ทุนในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ จนทำให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นวลละออ แสงสุข

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า.....	2
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	4
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
	ความมุ่งหมายในการเรียนการสอนภาษาไทย.....	5
	วิธีสอนภาษาไทย.....	7
	ความหมายและความสำคัญของการฝึกสอน.....	9
	โครงการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง....	13
	ลักษณะของครูภาษาไทยที่มีสมรรถภาพการสอนที่ดี.....	16
	การสังเกต.....	22
	การใช้แบบวัดของปยุตฺถองส์.....	25
	ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
3	การดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	36
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	36
	การสร้างเครื่องมือ.....	36
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	38
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41

5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	52
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
	อภิปรายผล.....	54
	ข้อจำกัดในการวิจัย.....	58
	ข้อสังเกตจากการสังเกตการสอน.....	58
	ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย.....	59
	บรรณานุกรม.....	60
	ภาคผนวก.....	66

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนหน่วยกิตในกระบวนวิชาที่นักศึกษาต้องสอบผ่าน.....	14
2	ตารางวิเคราะห์ของปฐขงส์.....	31
3	ตารางแสดงค่า P.M. และระดับสมรรถณาด้านการสอนของ นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.....	43
4	ตารางการเปรียบเทียบสมรรถณาด้านการสอนของนักศึกษา วิชาเอกภาษาไทยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ ฝึกสอนและที่ไม่ต้องฝึกสอน.....	45
5	ตารางแสดงค่า P.M. และระดับสมรรถณาด้านการสอนของนักศึกษา ฝึกสอน.....	46
6	ตารางแสดงค่า P.M. และระดับสมรรถณาด้านการสอนของ นักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอน.....	48
7	ตารางแสดงการเปรียบเทียบสมรรถณาด้านการสอนของนักศึกษา ฝึกสอน และนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอนจาก.....	50

บทนำ

ภาษาไทยเป็นปัจจัยและเครื่องมือในการศึกษาวิชาทุกแขนง (บุญถิ่น อัตถากร 2514 : 291) ทั้งนี้เพราะภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ คนไทยทุกคนต้องใช้ภาษาไทยในการสื่อความหมายซึ่งกันและกัน และนี่ภาษาไทยจึงเป็นภาษาที่ใช้กันในชีวิตประจำวัน ใช้ในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ เช่น วิชาสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ใช้ในการทำงาน ใช้ในการประกอบอาชีพ และใช้ในการติดต่อกับผู้อื่น การใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันเช่นนี้ทำให้คนไทยส่วนใหญ่มีความคิดว่าการรู้ภาษาไทยเป็นเรื่องธรรมดาไม่จำเป็นต้องเรียนวิชาภาษาไทยให้เสียเวลา แต่ในความเป็นจริงแล้วภาษาไทยมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จากความสำคัญของวิชาภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาประจำชาติไทยนี้ทำให้นักการศึกษาและผู้บริหารประเทศมองเห็นคุณประโยชน์ของวิชาภาษาไทยได้จัดวิชานี้ไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติมาโดยตลอด และในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ข้อที่ 13 กำหนดว่า " รัฐพึงจัดการศึกษาให้ประชาชนชาวไทยทุกคนสามารถใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดีในการติดต่อทำความเข้าใจกัน " (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520 : 3) ดังนั้นวิชาภาษาไทยจึงเป็นวิชาบังคับพื้นฐานของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524

เด็กเรียนจะเรียนรู้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น สมรรถภาพด้านการสอนของครูภาษาไทยก็มีความสำคัญอย่างมาก ผู้ที่เป็นครูภาษาไทยนอกจากจะต้องมีความสามารถด้านต่าง ๆ เช่นเดียวกับครูที่สอนวิชาอื่น ๆ แล้วยังต้องมีทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้ภาษาและการสอนภาษาไทยสูงกว่าผู้อื่นอีกด้วย (วิไลวรรณ ทวีชัยเจริญ 2522 : 10) สถาบันผลิตครูซึ่งมีบทบาทสำคัญในการผลิตบัณฑิตออกไปสอนนักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ต้องสร้างสมรรถภาพด้านการสอนให้กับผู้ที่จะมีอาชีพครูและในการผลิตครูที่มีคุณภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาให้ได้ว่าครูที่มีคุณภาพนั้นจะต้องมีสมรรถภาพอะไรบ้างและมีวิธีการอย่างไรสถาบันผลิตครูจึงจะช่วยให้ผู้ที่ออกไปเป็นครูเหล่านั้นออกไปทำงานได้ผลดี (Cartwright. 1964 : 187 - 197)

มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยเฉพาะคณะศึกษาศาสตร์เป็นสถาบันอุดมศึกษาอีกแห่งหนึ่ง ที่ผลิตครูสอนวิชาภาษาไทย หลักการของมหาวิทยาลัยต้องการให้นักศึกษาสามารถค้นคว้าด้วยตนเอง แล้วมาสอบตามวันเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนดหรือมาเข้าชั้นเรียนที่มหาวิทยาลัยตามตารางเรียนก็ได้ นักศึกษาที่เรียนสาขาศึกษาศาสตร์มีแนวปฏิบัติดังกล่าวเช่นกัน แต่มีข้อยกเว้นว่านักศึกษาที่เรียน ครบกำหนดของคณะศึกษาศาสตร์แล้วจะต้องออกฝึกสอน ฝึกงานหรือฝึกประสบการณ์ ตามโรงเรียน ในโครงการของคณะ โดยใช้เวลาประมาณ 12 สัปดาห์ แต่นักศึกษาที่มีอาชีวนครอยู่แล้วจะได้รับยกเว้น การฝึกสอนโดยเรียนวิชาทดแทนการฝึกสอน (ทวิ ทองสว่าง 2523 : 11 - 12) นักศึกษาที่ ออกฝึกสอนจะต้องปฏิบัติตนเสมือนดังเป็นครูประจำการของโรงเรียนจริง ๆ นักศึกษาวิชาเอกการสอน ภาษาไทยจึงต้องปฏิบัติงานและปฏิบัติหน้าที่ของครูภาษาไทยในโรงเรียนที่ตนไปฝึกสอนด้วย นอกเหนือจาก การมีปัญหาการสอนวิชาภาษาไทยภายในห้องเรียนแล้ว จากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์อาจารย์พิเศษ วิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์พบว่านักศึกษาฝึกสอนยังมีปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของครูภาษาไทย อยู่หลายด้าน เช่น ในด้านวิชาการ ด้านมนุษยสัมพันธ์ การปกครองชั้นเรียนและทักษะในการสอน และ ผู้ที่สอนเป็นเวลา 1 ปีขึ้นไปปัญหาเหล่านี้จะลดน้อยลง

จากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักศึกษาฝึกสอนวิชาเอกภาษาไทย พบว่านักศึกษาฝึกสอนมีปัญหา ในด้านวิชาการ ด้านมนุษยสัมพันธ์ การปกครองชั้นเรียน และทักษะในการสอนเช่นกัน และนักศึกษา ฝึกสอนเห็นว่าหากใช้เวลาในการสอนนาน ๆ เช่น 1 ปีขึ้นไปปัญหาเหล่านี้คงจะหมดไป .

จากสถานการณ์มีนักศึกษา 2 ลักษณะ คือ นักศึกษาที่ฝึกสอน และนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอนนั้น การที่มีผู้ที่ไม่ต้องฝึกสอนก็เพราะคิดว่ามีสมรรถภาพในการสอนดีอยู่แล้ว ส่วนผู้ที่ต้องฝึกสอนก็เพื่อที่จะ ได้พัฒนาสมรรถภาพในการสอนตามหลักสูตรที่กำหนด ผู้วิจัยจึงต้องการจะได้ทราบถึงสมรรถภาพ ด้านการสอนของนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาการฝึกสอนของนักศึกษา วิชาเอกภาษาไทยของภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะด้านการสอนระหว่างนักศึกษาฝึกสอนและนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการผลิตครูภาษาไทยของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. เป็นแนวทางสำหรับนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยที่ฝึกสอนในวันต่อ ๆ ไป จะได้แก้ไขปรับปรุงตนเองได้เหมาะสมกับการเป็นครูภาษาไทยที่ดี

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้แก่
 - 1.1 นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 39 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม
 - 1.1.1 นักศึกษาที่เรียนครบตามเกณฑ์ของคณะศึกษาศาสตร์แล้วฝึกสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531 จำนวน 26 คน
 - 1.1.2 นักศึกษาที่เรียนครบตามเกณฑ์ของคณะศึกษาศาสตร์ แล้วไม่ต้องฝึกสอนแต่เรียนวิชาทดแทน จำนวน 13 คน
2. กลุ่มตัวอย่างได้โดยการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง 37 คน คือ นักศึกษาฝึกสอน จำนวน 26 คน นักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอน จำนวน 11 คน
3. ข้อจำกัด ผู้วิจัยสังเกตการสอนนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. สมรรถภาพทางการสอน หมายถึง พฤติกรรมของผู้สอนที่สามารถสังเกตได้ และพฤติกรรมนี้มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนมีความเจริญงอกงาม ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ในการศึกษาวิจัยนี้ได้แก่พฤติกรรมนักศึกษา วิชาเอกการสอนภาษาไทยที่แสดงออกระหว่างการสอนนักเรียนในห้องเรียน

2. นักศึกษาวิชาเอกการสอนภาษาไทย หมายถึง ผู้ที่เรียนในคณะศึกษาศาสตร์ วิชาเอกการสอนภาษาไทย และเรียนได้จำนวนหน่วยกิตครบตามหลักเกณฑ์ของคณะศึกษาศาสตร์ แบ่งออกเป็น

2.1 นักศึกษาที่เรียนครบตามเกณฑ์ของคณะศึกษาศาสตร์ แล้วได้รับอนุมัติให้ฝึกสอน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531 ในวิจัยนี้หมายถึง นักศึกษาฝึกสอน

2.2 นักศึกษาที่เรียนครบตามเกณฑ์ของคณะศึกษาศาสตร์ แล้วได้รับยกเว้นการฝึกสอน โดยเรียนวิชาทดแทน ในการศึกษาวิจัยนี้หมายถึง นักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอน

3. การสังเกต หมายถึง การที่ผู้สังเกตเข้าไปดูการสอน ขณะที่มีการเรียนการสอนในห้องเรียนแล้วบันทึกพฤติกรรมการสอนของผู้สอนลงในแบบประเมินสมรรถภาพการสอนของปยุตพงศ์ ที่จัดเตรียมไว้

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ฝึกสอนและที่ไม่ต้องฝึกสอน มีสมรรถภาพทางการสอนแตกต่างกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัย ได้แบ่งออกเป็น 5 ตอนด้วยกัน คือ

1. ความมุ่งหมายในการเรียนการสอนภาษาไทย
2. วิธีสอนภาษาไทย
3. ความมุ่งหมายและความสำคัญของการฝึกสอน
4. โครงการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
5. ลักษณะของครูภาษาไทยที่มีสมรรถภาพการสอนที่ดี
6. การสังเกต
7. การใช้แบบการวัดของปยุตตอส
8. ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความมุ่งหมายในการเรียนการสอนภาษาไทย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 59) ได้ให้ความมุ่งหมายในการสอนภาษาไทยไว้ ดังนี้

1. ให้มีพัฒนาการทางภาษาไทยในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน
2. ให้มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยมีความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์อันจะเป็นพื้นฐานของการเรียนภาษา
3. ให้สามารถใช้ภาษาติดต่อ ทั้งรับฟังและถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล
4. ให้เข้าใจและสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล
5. ให้มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่าน และใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ สื่อมวลชน และแหล่งความรู้ต่าง ๆ
6. ให้สามารถใช้ผลจากการเรียนภาษาไทย มาช่วยในการคิด การตัดสินใจ การแก้ปัญหา และวินิจฉัยเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลการโฆษณาชวนเชื่อใด ๆ

7. ให้ความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ถูกต้องต่อการเรียนภาษาและวรรณคดีในแง่ที่เป็นวัฒนธรรมประจำชาติ และในแง่สร้างเสริมความงามในชีวิต

ส่วนความมุ่งหมายของการสอนภาษาไทยโดยทั่วไป สมพร มั่นตะสูตร

(2526 : 89 - 91) ได้กำหนดไว้ 4 ประการคือ

1. เพื่อประโยชน์ด้านการใช้ภาษา ซึ่งหมายถึงมุ่งสอนเพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ให้ความคล่องแคล่วชำนาญในการใช้ภาษาทั้งสี่ด้านอย่างดีที่สุด ครูต้องปรับปรุงวิธีสอนเพื่อบรรลุเป้าหมายนี้ทั้งเพื่อความเข้าใจภาษาของตนเองและการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ทั้งการติดต่อในด้านครอบครัว ชุมชน การงานและอาชีพ รวมทั้งไมตรีจิตมิตรภาพด้วย ดังนั้นเท่ากับว่าจุดมุ่งหมายในการสอนภาษาไทยนี้เป็นไปเพื่อให้สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกาลเทศะด้วย ซึ่งจำต้องมีศิลปะในการใช้ภาษา ประกอบด้วยการสอนเพื่อความมุ่งหมายนี้ ต้องสอนด้วยการจัดกิจกรรมเสริมให้มากที่สุด เพื่อเปิดโอกาสให้ขยายประสบการณ์ของตนเองให้มากที่สุด กว้างขวางที่สุด บ่อยที่สุด เช่น อาจจะจัดให้มีการสัมภาษณ์บุคคลการจัดการประชุม จัดอภิปราย เป็นต้น

2. เพื่อประโยชน์ในด้านวัฒนธรรม ในฐานะที่ภาษาไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมา นักเรียนจึงควรได้รับการปลูกฝังให้รู้คุณค่าของวัฒนธรรมทางภาษา และเกิดความชื่นชมในภาษาไทยให้มากที่สุด ปลูกฝังให้มีทัศนคติที่ดีต่อภาษาไทย การสอนเพื่อปลูกฝังสิ่งเหล่านี้ต้องใช้วิธีการอบรมปลูกฝังทีละน้อย เพราะสิ่งที่ฝังลงในใจนั้นจะต้องใช้เวลาานาน ต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาวรรณคดีไทย ซึ่งจะเป็นทางหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเห็นความงาม ความไพเราะทางภาษาไทย ให้มีพื้นฐานเพียงพอที่จะศึกษาวรรณคดีขั้นสูงต่อไป การสอนเพื่อเป้าหมายนี้ครูต้องพยายามชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ของภาษาไทยกับวัฒนธรรมประเพณีที่มีปรากฏทั้งในแบบเรียนและหนังสือนอกเวลา ตลอดจนตัวอย่างที่ครูยกมาอ้างอิงควรสอดคล้องกับชีวิตประจำวันและทันสมัย

3. เพื่อประโยชน์ในด้านความเจริญงอกงามของนักเรียน การสอนภาษาไทยนั้นต้องสอนเพื่อให้ผลในด้านความงอกงามของนักเรียนในด้านจิตใจและอารมณ์ด้วย นั่นคือให้รู้จักหาความสนุกสนานเพลิดเพลินจากการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ ให้กว้างขวาง ซึ่งเป็นหนทางที่จะแสวงหาความสุขในชีวิตประจำวันได้ทางหนึ่ง ในการสอนจึงควรส่งเสริมให้อ่านหนังสือนอกเหนือจากตำราเรียนให้มากที่สุด นอกจากความงอกงามทางอารมณ์และสติปัญญาแล้ว การสอนภาษาไทยยังมุ่งเสริมสร้างจินตนาการ ซึ่งสามารถทำได้เป็นอย่างดีโดยการเปิดโอกาสให้ได้ใช้ทักษะในด้านต่าง ๆ บ่อย ๆ โดยเฉพาะการอ่าน และการเขียน จัดได้ด้วยการจัดกิจกรรมเสริม เช่น การไปศึกษานอกสถานที่

จัดนิทรรศการ จัดมหรณงส์ จัดละครเสริมภาษา การแข่งขันประกวดวาดภาพจากวรรณคดี
ประกวดตีความ เป็นต้น

4. เพื่อประโยชน์ในด้านส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การส่งเสริมความคิดริเริ่ม
สร้างสรรค์นั้น จัดด้วยการเสริมกิจกรรมและอุปกรณ์ที่เหมาะสม การเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือก
หนังสืออ่านโดยเสรี ให้แสดงความคิดเห็นในบทเรียนอย่างกว้างขวาง ครูต้องไม่จำกัดคำตอบว่า
ต้องเหมือนหรือคล้ายคลึงกับที่ครูคิดไว้ คำตอบควรอยู่กับเหตุผลว่าสมควรรับฟังมากน้อยเพียงใด
นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกหัดเขียนบันทึกเหตุการณ์ เล่าเรื่อง เขียนเรื่องสั้น
บทประพันธ์ ตามที่นักเรียนปรารถนาจะเขียน จะสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี
นอกจากนี้ครูต้องสอนให้นักเรียนรักการอ่าน ฝึกทักษะทุกด้านให้อ่านเป็น ฟังเป็น อ่านและฟัง
แล้วสามารถจับใจความได้รวดเร็ว นำไปใช้ประโยชน์ได้ ทั้งการพูดและการเขียน ทั้งนี้เพื่อให้
นักเรียนรักการเรียนรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อแสวงหาความก้าวหน้าในส่วนตน

จากความมุ่งหมายของการสอนภาษาไทยดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่าภาษาไทยนั้น
นอกจากเพื่อติดต่อสื่อสารให้เข้าใจซึ่งกันและกันแล้ว ยังจะต้องฝึกทักษะในการฟัง พูด อ่านและ
เขียน จนสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล รวมทั้งต้องฝึกให้มีนิสัย
รักการอ่าน ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ มีเหตุผล รู้จักตัดสินใจ และแก้ปัญหาใน
สถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย

วิธีสอนภาษาไทย

การเรียนรู้ในวิชาภาษาไทยนั้น เมื่อพิจารณาตามหลักสูตรจะเห็นได้ว่า มุ่งให้เกิดการเรียนรู้
ซึ่ง สมพร มั่นตะสูตร (2526 : 115) ได้ให้ความเห็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ทักษะ ความชำนาญในการใช้ภาษา
2. ศิลปะ สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกาลเทศะและบุคคล
3. ความรู้ การเรียนรู้ในเรื่องหลักภาษา วรรณคดี และการใช้ภาษา
4. ทศณคติ มีความรู้สึกที่ดีต่อภาษาไทย สนใจที่จะศึกษาภาษาไทยอย่างนิยมชมชื่น
5. วิจารณญาณ ให้มีปัญญารู้ความถูกต้อง เหมาะสมรู้เหตุผล มีสติปัญญาตัดสินใจ

ในด้านต่าง ๆ ได้

อรุณี สติธัยภาคกุล (2523 : 126 - 127) ได้เสนอแนวโน้มของ
วิธีสอนภาษาไทยไว้ดังนี้

1. วิธีสอนจะมีการยืดหยุ่นมากขึ้นเป็นการผสมกลมกลืนส่วนที่ดีของวิธีสอนแบบต่าง ๆ ซึ่งครูผู้สอนจะเป็นผู้ตัดสินใจเลือกใช้ว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุด สำหรับการเรียนรู้ของนักเรียนของตน ดังที่ กิตติยวดี บุญชื่อ (2520 : ไม่มีเลขหน้า) กล่าวว่า วิธีสอนภาษาไทยไม่มีวิธีใดที่ดีที่สุด ครูผู้สอนจะใช้วิธีใดก็ได้ ถ้าเป็นวิธีที่ทำให้นักเรียนเข้าใจและอ่านออกเขียนได้ วิธีนั้นคือวิธีที่ดีที่สุด ซึ่งตรงกับคำให้สัมภาษณ์ ของ หนู บุญยรัตพันธุ์ (หนู บุญยรัตพันธุ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ อรุณี สติธัยภาคกุล เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วิทยาลัยครูจันทระเกษม เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2524) ว่า ครูที่สอนจะใช้วิธีใดก็ได้ที่จะให้เกิดประโยชน์ต่อเด็กให้มากที่สุด
2. วิธีสอนภาษาไทยมีแนวโน้มที่จะนำทฤษฎีการสอนแบบศิลปภาษามาประยุกต์ใช้มากขึ้น การจัดกิจกรรมที่สร้างความสนใจสนองความต้องการและเป็นสื่อให้เกิดการเรียนรู้ รวมถึงการนำสื่อการเรียนที่แปลกใหม่ ที่ผลิตในท้องถิ่นมาใช้เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้มากขึ้น โดยที่ใช้เวลาในการเรียนลดน้อยลง
3. วิธีสอนภาษาไทยจะเพิ่มโดยเน้นกิจกรรมที่ให้นักเรียนฝึกใช้ความคิด รู้จักเปรียบเทียบ หาเหตุผล ตอบคำถาม มีวิจารณญาณในการแสดงออก สามารถใช้ภาษาสื่อความหมายกับผู้อื่นได้ถูกต้อง
4. วิธีสอนจะมุ่งเน้นให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของภาษาในด้านวัฒนธรรมที่เป็นมรดกของชาติสืบมา ความสำคัญในด้านการศึกษาศาสนาเข้าไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้มากขึ้น โดยการนำเอาภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันมาให้นักเรียนได้สังเกต ค้นคว้าหาพบ เพื่อที่จะได้นำไปใช้ให้ถูกต้อง มากกว่าที่จะสอนจากตำรา เพราะภาษาเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา การคงอยู่ของภาษานั้นขึ้นอยู่กับสังคม ดังนั้น เด็กควรจะได้เรียนรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับสังคมที่สภาพของเขาเป็นอยู่ มิใช่เรียนจากตำราเพียงอย่างเดียว
5. สิ่งสำคัญสิ่งหนึ่ง จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิธีสอนในอนาคต คือ การวิจัยเกี่ยวกับวิธีสอนภาษาไทย ซึ่งนับวันจะมีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มากขึ้น เป็นผลดีต่อการนิยามวิธีสอนที่จะช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพ สอนได้ตรงตามความมุ่งหมายที่วางไว้

ความหมายและความสำคัญของการฝึกสอน

อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อการศึกษาของชาติ เพราะครูจะเป็นแหล่งวิชาการที่สำคัญ ซึ่งจะถ่ายทอดไปยังศิษย์ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ดังนั้น ครูที่ดีจึงควรจะต้องประกอบด้วยวิชาการที่แข็งแกร่ง มีความสามารถในการเชิงปฏิบัติ อีกทั้งตนเองยังจะต้องมีความสามารถในการมีกลวิธีสอนอีกด้วย จากแนวคิดนี้ เจลิม มลิลลา (2525 : 66) กล่าวว่า ทำให้สถาบันที่ผลิตครูได้มีการฝึกนิสิต นักศึกษาของตนในคุณลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานสำหรับผู้จะเป็นครู หรือที่เรียกรวม ๆ กันว่า สมรรถภาพครู (Teacher's Competency) โดยใช้สถานการณ์จริงคือโรงเรียนเพื่อให้ได้รับประสบการณ์ตรง เรียกว่า การฝึกสอน

ความมุ่งหมายของการฝึกสอน

ความมุ่งหมายเบื้องต้นของการฝึกสอน คือ การให้นักศึกษาวิชาชีพครูได้ฝึกให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ครู มีการพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมที่จะเป็นครูที่ดี และนำเอาความรู้ทางทฤษฎีในด้านวิธีสอนไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนฝึกสอน จนมีทักษะในด้านต่าง ๆ พอที่จะทำหน้าที่รับผิดชอบเรื่องการสอนได้ เมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้ว

มีนักการศึกษาและท่านผู้รู้ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการฝึกสอน ไว้ดังนี้
ไมเคิล ทสวัณน์ (2516 : 2) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการฝึกสอนของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้นักศึกษาได้นำความรู้ทางด้านทฤษฎี ที่ได้เรียนมา ไปใช้ฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง ทั้งนี้ เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสตัดสินใจว่าตนเองมีความต้องการที่จะเป็นครูจริง หรือมีความสามารถที่จะเป็นครูได้จริงหรือไม่
2. เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะในการสอนให้มีความชำนาญ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปใช้ปฏิบัติ เพื่อไปประกอบอาชีพครูให้บังเกิดผลดีแก่งานในหน้าที่
3. เพื่อให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์โดยตรงจากโรงเรียนก่อนออกไปประกอบอาชีพ
4. เพื่อช่วยให้คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้พิจารณาความสามารถของนักศึกษาที่ออกไปประกอบอาชีพครูในอนาคต

พวงรัตน์ ไชยศิริ และคนอื่น ๆ (ม.ป.ป. : 1) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการฝึกสอน ของวิทยาลัยครูสวนสุนันทา ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้นักศึกษาได้นำวิชาที่เรียนไปทดลองใช้ โดยนำภาคทฤษฎีมาประสานสัมพันธ์กับภาคปฏิบัติ
 2. เพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติหน้าที่ครู ได้มีชีวิตอยู่ในห้องเรียน และโรงเรียนจริง ๆ เข้าฝึกหน้าที่ของครู คำนึงแก่นักเรียนและชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ฯลฯ
 3. เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติ และความเจริญงอกงามในอาชีพครูของนักศึกษา
 4. เพื่อสร้างสมบุคลิกภาพ คุณค่าที่ดีให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาครู
 5. เพื่อให้นักศึกษาได้ประเมินตนเองว่า มีความเหมาะสมในการเป็นครูหรือไม่ เพียงใด ซึ่งประเมินได้ในด้านบุคลิกภาพ ความรักเด็ก ความเข้าใจ ความต้องการของเด็ก ความภูมิใจในอาชีพ ความตั้งใจจะเสริมอาชีพให้ก้าวหน้าเป็นที่ยกย่องนับถือของคนทั่วไป
 6. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาลัยกับโรงเรียนฝึกสอน
 7. เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงของวิทยาลัยให้เป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอก
- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (2530 : 1) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการฝึกสอนไว้ดังนี้

1. เพื่อให้มีความสามารถ สอนได้ ตามหลักสูตรการศึกษาตามระดับเป้าหมายของการฝึกสอน
2. เพื่อปลูกฝังอุดมการณ์ในวิชาชีพครู
3. เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพอันเหมาะสมที่จะเป็นครู
4. เพื่อให้เรียนรู้จรรยาบรรณในวิชาชีพครู

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (2521 : 1 - 2) กำหนดความมุ่งหมายของการฝึกสอนไว้ว่า

1. เพื่อให้นักศึกษาได้นำสิ่งที่ได้เรียนในวิชาการศึกษา จิตวิทยา และวิธีการสอนไปทดลองปฏิบัติ เป็นการประสานระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นักศึกษาอาจจะปรับปรุงแก้ไขทฤษฎีที่ได้ศึกษามาให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงก็ได้
2. เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสดลองสอนภายใต้การนิเทศ
3. เพื่อให้นักศึกษาได้ใช้ชีวิตในห้องเรียนและโรงเรียนจริง ๆ คำนึงแก่นบรรยากาศเข้าใจในหน้าที่ของครู คำนึงแก่นักเรียน ศึกษาและใช้วัสดุอุปกรณ์จากแหล่งต่าง ๆ มีความรู้

เกี่ยวกับโรงเรียน และชุมชนที่ไปฝึกสอน

4. เพื่อให้นักศึกษาได้ประเมินตนเองว่า มีความเหมาะสมในการเป็นครูหรือไม่ เพียงใด ซึ่งจะประเมินได้ด้วยบุคลิกภาพ ความรักเด็ก ความเข้าใจ ความต้องการของเด็ก ความภูมิใจในอาชีพ ความตั้งใจและส่งเสริมอาชีพให้ก้าวหน้าเป็นที่ยกย่องนับถือของบุคคลทั่วไป นอกจากนี้ ยังเป็นโอกาสให้สร้างบุคลิกภาพของครูให้แก่ตนเองด้วย

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2523 : 7 - 8) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการฝึกสอนว่า เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาฝึกสอน

1. ได้ประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับนักเรียน
2. ได้ศึกษาการจัดและบริหารโรงเรียนอย่างใกล้ชิด
3. ได้เห็นปัญหาที่แท้จริงของโรงเรียนและคิดค้นหาวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นราย ๆ ไป
4. ได้ทดลองปฏิบัติตามทฤษฎีที่ได้เรียนมา และรู้จักยืดหยุ่นบ้างโดยอาศัยปัญหาที่เกิดขึ้น

และความจริงเกี่ยวกับนักเรียนเป็นรากฐาน

5. ปรับตัวให้เข้ากับสังคมในฐานะที่เป็นครู
6. ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างนิสิตฝึกสอน นักเรียน ครู อาจารย์และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ในสถาบันฝึกสอน

7. เผยแพร่เกียรติคุณ และชื่อเสียงของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และของตัวนิสิตเอง โดยยึดมั่นในการทำความดีในด้านการปฏิบัติงาน และการปรับตัวให้เข้ากับครูอาจารย์และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ในโรงเรียน

8. ดำเนินงานภายใต้ระเบียบข้าราชการครู และการนิเทศของสถาบันฝึกสอนและทางคณะครุศาสตร์

9. ส่งเสริมความเจริญงอกงามทางส่วนบุคคลของตนเอง (Personal Growth) และในการช่วยให้ผู้อื่นเจริญเติบโตขึ้น นิสิตมีโอกาสช่วยตนเองได้อย่างมากด้วย

10. แสดงความเป็นผู้นำในชั้นที่ฝึกสอน โดยการทำหน้าที่เป็นครูของนักเรียน และขณะเดียวกันก็ได้แสดงความเป็นผู้ร่วมงานที่ดี โดยช่วยเหลือเพื่อนนักศึกษาและอาจารย์นิเทศฝ่ายโรงเรียนทำหน้าที่สอนนักเรียน

11. ได้ศึกษาความเข้มแข็งและความอ่อนแอในเรื่องบุคลิกภาพของตนเอง และเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน

12. ได้ฝึกตัวให้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ โดยมีการเตรียมงาน และรู้จักแบ่งเวลาทำงานได้เหมาะสม

จากความมุ่งหมายของการฝึกสอนดังได้กล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า การฝึกสอนเป็นหัวใจของการฝึกหัดครู การฝึกสอนเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญในตัวเองและสถาบันผลิตครู นักการศึกษาได้ให้ความสำคัญของการฝึกสอนอยู่เสมอมา

บุคลากรผู้ดำเนินการหรือบริการฝึกสอน ประภา ชานีรัตน์ (2529 : 10) ได้ให้คำอธิบายไว้ ได้แก่

1. สถาบันฝึกหัดครู
2. ผู้อำนวยการฝึกสอน
3. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกระดับ
4. อาจารย์ผู้ประสานงานของสถาบันฝึกหัดครูหรืออาจารย์นิเทศก์ฝ่ายสถาบัน
5. อาจารย์ผู้เลี้ยงรวมทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาประจำโรงเรียนฝึกสอน หรืออาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน

6. นักศึกษาหรือนิสิตฝึกสอน

สถาบันผลิตครูระดับปริญญาตรี ได้แก่ วิทยาลัยครู 36 แห่ง และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ อีก 9 แห่ง สถาบันเหล่านี้มีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีการฝึกสอนหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสรียนรู้สภาพความเป็นจริงของการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ และเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของผู้เป็นครู เพื่อจะได้เตรียมตัวไปประกอบอาชีพในอนาคต (สิริวัฒน์ ลายกนา 2526 : 12) โดยทั่วไปหลักสูตรสำหรับนักศึกษาฝึกหัดครู แบ่งออกเป็น 2 ภาค

1. ภาคทฤษฎี ประกอบด้วย
 - 1.1 ความรู้พื้นฐานทางวิชาการทั่วไป (General Education)
 - 1.2 วิชาเฉพาะ (Area of Concentration)
 - 1.3 วิชาครู (Professional Education)

ซึ่งแต่ละวิชาของภาคทฤษฎีนี้ นักศึกษาจะได้เรียนตามโปรแกรมในแต่ละเทอมที่สถานศึกษาชั้นกำหนดไว้ก่อนหลัง แล้วแต่ความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาที่จะพิจารณาเห็นสมควร

2. เมื่อนักศึกษาได้ศึกษาวิชาภาคทฤษฎีครบตามหลักสูตรที่กำหนดไว้แล้ว ยังมีวิชาที่สำคัญที่สุดของการฝึกหัดครูนั้นคือ การฝึกสอน (Student Teaching) บางแห่งเรียกว่า ประสบการณ์

วิชาชีพซึ่งเป็นสิ่งที่ขาดเสียมิได้ เพราะการฝึกสอนมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนิสิตนักศึกษาผู้ที่มีอาชีพครู หรือนักการศึกษาในอนาคต ทั้งนี้เพื่อให้ได้มีโอกาสรับประสบการณ์ตรงในด้านการสอนหรือประสบการณ์ในด้านวิชาอื่น ๆ รวมไปถึงการรู้จักความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน อีกทั้งเป็น การพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตัวไปพร้อม ๆ กันด้วย (ประชุมสุข อาชวอำรุง 2515 : 8)

โครงการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

นักศึกษาจากสถาบันฝึกหัดครูทุกแห่งจะต้องออกฝึกสอนในระยะเวลา 1 ภาคการศึกษา ซึ่งเป็นเวลาประมาณ 10 - 12 สัปดาห์ สำหรับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีเกณฑ์ในการออกปฏิบัติการฝึกสอนดังนี้ คือ ใช้เวลาในการปฏิบัติการฝึกสอนและปฏิบัติงานประมาณ 12 สัปดาห์ สอน 8 - 12 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ และต้องฝึกสอนควบคู่กับการเรียนวิชาการสัมมนาฝึกสอน (ED 415) หากนักศึกษาเคยเป็นครูตั้งแต่ระดับประถมปลายขึ้นไป หรือกำลังเป็นครู ปฏิบัติการสอนอยู่จะได้รับการยกเว้นฝึกสอน ต้องส่งแบบฟอร์มของภาคหลักสูตรและการสอนที่ผู้บังคับบัญชาเซ็นรับรองไว้เรียบร้อยแล้ว (ทวิ ทองสว่าง 2523 : 11) และจะต้องเลือกเรียนในรายวิชาที่เรียนทดแทนการฝึกสอนด้วย จำนวน 6 หน่วยกิต ผู้ขอขอยกเว้นการฝึกสอนมีคุณสมบัติดังนี้

1. เคยเป็นครูในโรงเรียนรัฐบาล หรือโรงเรียนราษฎร์ และสอนมาแล้วในชั้นประถมศึกษาตอนปลายขึ้นไปไม่น้อยกว่า 1 ปี ในช่วงระยะไม่เกิน 7 ปี
2. ปัจจุบันเป็นครูประจำการที่กำลังสอนอยู่ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายขึ้นไป ถึงระดับ ม.6 ซึ่งใช้หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ (ทั้งโรงเรียนราษฎร์และโรงเรียนรัฐบาล)
3. เป็นนักศึกษา ซึ่งสอน ณ โรงเรียนรัฐบาลหรือโรงเรียนราษฎร์ระดับมัธยมศึกษาหรือประถมศึกษาตอนปลายขึ้นไป อย่างน้อยสัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง ติดต่อกันตลอด 12 สัปดาห์ โดยต้องปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ในโรงเรียนเต็มเวลา
4. การขอยกเว้นฝึกสอนดังกล่าวในข้อ 1 - 3 ให้นักศึกษายื่นคำร้องต่อคณะศึกษาศาสตร์ อย่างน้อย 1 เดือน ก่อนภาคเรียนที่จะออกฝึกสอน และมีหนังสือรับรองเป็นทางการของผู้บังคับบัญชาแนบมาด้วย (เนินนวล ทศวัฒน์ ม.ป.ป. : 3)

การออกปฏิบัติการฝึกสอน

นักศึกษาที่จะออกปฏิบัติการฝึกสอน จะต้องสอบผ่านกระบวนวิชาบังคับทั่วไป วิชาเอก วิชาโท และวิชาชั้นตามเกณฑ์ที่คณะศึกษาศาสตร์ กำหนดไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนหน่วยกิตในกระบวนวิชาที่นักศึกษจะต้องสอบผ่าน

วิชาเอก	วิชาบังคับทั่วไป (หน่วยกิต)	วิชาเอก (หน่วยกิต)	วิชาโท (หน่วยกิต)	วิชาชั้น (หน่วยกิต)	วิชาเลือกเสรี (หน่วยกิต)	รวม (หน่วยกิต)
คณิตศาสตร์	41	27	9	23	-	100
คณิต - วิทยาศาสตร์	47	30	-	23	-	100
ประวัติศาสตร์	41	27	9	23	-	100
ภาษาไทย	41	27	9	23	-	100
ภาษาอังกฤษ	41	27	5	27	-	100
ภูมิศาสตร์	41	27	9	23	-	100
สังคมศึกษา	41	39	-	23	-	103

นักศึกษาจะต้องแสดงความจำนงในการออกปฏิบัติการฝึกสอนล่วงหน้า 1 ภาคเรียน ตามระยะเวลาที่ทางคณะศึกษาศาสตร์จะประกาศให้ทราบเป็นคราว ๆ ไป คุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ของการฝึกสอนมีดังต่อไปนี้

1. ยื่นคำร้องขอออกปฏิบัติการฝึกสอนตามประกาศของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งจะประกาศกำหนดเวลารับคำร้องขอออกฝึกสอนในแต่ละภาคเรียน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบของทางมหาวิทยาลัยว่าด้วยการฝึกสอนฝึกงาน
2. มีผลการเรียนนับถึงภาคเรียนสุดท้ายก่อนยื่นคำร้องขอออกฝึกสอน ตามตาราง 1
3. ในภาคเรียนที่นักศึกษาออกฝึกสอน กำหนดให้ลงทะเบียนเรียนภาระบววิชาการศึกษา (ED 413) จำนวน 6 หน่วยกิต
4. ในภาคเรียนที่นักศึกษาออกฝึกสอนจะลงทะเบียนเรียนวิชาอื่นรวมทั้งภาระบววิชาการฝึกสอน ED 413 ได้ไม่เกิน 12 หน่วยกิต
5. ในขณะที่นักศึกษาออกฝึกสอน ณ โรงเรียนฝึกสอน นักศึกษาจะต้องไม่มาเข้าเรียนในภาระบววิชาอื่นใดในชั้นเรียน ณ มหาวิทยาลัยโดยเด็ดขาด ยกเว้นวิชาสัมมนาการฝึกสอน (ED 413) ซึ่งนักศึกษาต้องเรียนควบคู่กับการออกฝึกสอน
6. ตลอดระยะที่ออกฝึกสอนนักศึกษาต้องให้คำมั่นว่าจะปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการฝึกสอนฝึกงานของมหาวิทยาลัย และโรงเรียนฝึกสอนโดยเคร่งครัด
7. ตลอดระยะที่ออกฝึกสอน นักศึกษาให้สัญญาว่าจะไม่ประพฤติตนในทางเสื่อมเสียใด ๆ เด็ดขาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประพฤติตนในทางชู้สาว ถ้ามีการกระทำใด ๆ เป็นการฝ่าฝืน นักศึกษายินดีให้ทางมหาวิทยาลัยถอนชื่อออกจากการฝึกสอน และปรับเป็นตกทันที
8. ในการฝึกสอนฝึกงาน นักศึกษาให้สัญญาว่าจะตั้งใจปฏิบัติการฝึกสอนฝึกงานและพยายามแสวงหาประสบการณ์ในภาคปฏิบัติทุก ๆ ด้านโดยเต็มกำลังความสามารถ
9. ในการปฏิบัติหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายจากทางมหาวิทยาลัย และจากทางโรงเรียนฝึกสอน นักศึกษาให้สัญญาว่าจะใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์เชิงวิชาการที่ได้รับการฝึกฝนอบรมจากทางมหาวิทยาลัยเป็นหลักปฏิบัติ และจะกระทำด้วยความรอบคอบ และรับผิดชอบเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยดี และมีประสิทธิภาพ

10. นักศึกษาให้สัญญาว่า " จะดำรงรักษา และมุ่งเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของ คณะศึกษาศาสตร์ และมหาวิทยาลัยรามคำแหง ให้เป็นที่ปรากฏโดยสมควรตลอดไป "

(เฉลิม มลิลา 2525 : 57 -59)

ลักษณะของครูภาษาไทยที่มีสมรรถภาพการสอนที่ดี

สมรรถภาพด้านการสอน (Teaching Competence) หมายถึง ความสามารถในการนำ ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอนไปปฏิบัติในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ (วินดา สุธิสมบูรณ์ 2527 : 6) หรืออาจหมายถึงความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และทางการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการสอน (สุทธิ ประจศักดิ์ 2521 : 7) และอาจรวมถึงสมรรถภาพทางด้านวิชาการ สมรรถภาพในการถ่ายทอดความรู้ และสมรรถภาพในการตัดสินใจ (สุภรณ์ ศรีพล 2515 : 10 - 18)

ลักษณะของครูภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติไทยแต่การสอนภาษาไทยมีปัญหาหลายประการ ทั้งนี้เพราะ การสอนภาษาของตนเองมีความยากอยู่ในตัวข้อหนึ่ง คือ ผู้เรียนไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องเรียน ดังนั้นครูที่สอนภาษาไทยจึงต้องเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมดี มีศิลปะ และมีกลวิธีแยบยลในการสอนยิ่งกว่า วิชาอื่น ๆ (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ 2518 : 85) ส่วนสุจริต เนียรชอบ และ สายใจ อินทรมพรรย์ (2523 : 40 - 43) ให้ลักษณะของครูภาษาไทย ไว้ดังนี้

1. ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ทางภาษาไทยดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความรู้เป็นอย่างดีในเรื่องที่จะสอน ทั้งนี้เพราะนักเรียนจะได้รับความรู้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย สำหรับนักเรียนในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นเป็นเด็กวัยรุ่น ซึ่งกำลังมีความอยากรู้อยากเห็น ใครรู้ใครเรียน เมื่อได้เรียนกับครูที่มีความรู้ดี ได้รับความรู้กว้างขวางและลึกซึ้ง ก็จะทำให้เกิดความรักในวิชาครูและวิชาภาษาไทย ทำให้รักเกิดความกระตือรือร้น และมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทย

2. มีความรู้เกี่ยวกับวิทยาการในสาขาวิชาอื่น ๆ ตลอดจนความรู้รอบตัวอย่างกว้างขวาง การสอนภาษาไทยให้สำนันั้น มิใช่ว่าจะต้องจำกัดตัวเองอยู่ในแวดวงของภาษาไทยเท่านั้น การนำความรู้จากสาขาวิชาอื่นมาสัมพันธ์หรือมากล่าวถึงจะทำให้การเรียนภาษาไทยมีชีวิตชีวาทัน ตัวครูนั้น เมื่อเป็นผู้ที่รอบรู้ก็จะเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองมีความภาคภูมิใจในความเป็นครูภาษาไทยด้วย นอกจากนั้นการที่ครูเป็นผู้ที่มีความรู้จะสามารถตอบปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างฉลาดฉลาด รวดเร็ว และสามารถจะบังเกิดผลดีกับตัวครูเองแล้ว ยังสามารถที่จะให้ข้อคิดและช่วยแนะนำแนวทางที่ดีให้กับนักเรียนได้อีกด้วย

3. ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถพิเศษ เช่น สามารถร้องเพลง เล่นดนตรี ฟ้อนรำ ขับเสภา หรือสามารถนำเกมการเล่นต่าง ๆ ได้ ความรู้พิเศษเหล่านี้ครูจะสามารถนำมาใช้กับการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อช่วยให้บรรยากาศมีชีวิตชีวาทันได้

4. ควรเป็นผู้ที่มั่นปรับปรุงตนเอง ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอเป็นผู้ที่ใคร่รู้ใคร่เรียน สามารถทำวิจัยต่าง ๆ ได้ แม้เป็นเพียงทำวิจัยเชิงปฏิบัติอย่างง่าย ๆ เพื่อตอบคำถามที่ตนเองกังขาข้องใจ หรือศึกษาสำรวจต่าง ๆ เพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็นของตนเองก็ได้ ความสามารถทางด้านนี้ควรพยายามสร้างให้เกิดมีขึ้นในตัวเองให้ได้ เพราะเป็นสัญลักษณ์ของผู้เจริญ วิทยาการง่าย ๆ ก็คือ ใช้ธรรมะที่เรียกว่าอิทธิบาทสี่ คือ มีความรักในวิชาที่สอน รักนักเรียน มีความซื่อสัตย์มีเกียรติ มีความตั้งใจจริง ตั้งใจสอน รู้จักคิดพิจารณาใคร่ครวญใช้เหตุผล ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ สุ จี ปุ ลิ ก็เป็นธรรมะอีกประการหนึ่งที่ครูภาษาไทยพึงยึดถือ คือ พยายามได้ยินได้ฟังให้มาก ๆ รู้จักคิดใคร่ครวญ ตรึกตรองหาเหตุผล เมื่อไม่เข้าใจก็ถามตนเองหรือถามผู้อื่นก็ได้ และเมื่อได้รับความรู้มาแล้วก็จดบันทึกไว้

5. ควรเป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยได้ดี คือใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกาลเทศะต่าง ๆ เป็นตัวอย่างที่ดีของนักเรียนในด้านการใช้ภาษา

6. ควรเป็นผู้ที่มีความรัก ความพอใจ และศรัทธาในอาชีพครู รักเด็ก รักการสอน รักลูกศิษย์ มีความสุขในการสอน ความศรัทธาในอาชีพครูภาษาไทยนี้จะช่วยให้ครูภาษาไทยเป็นผู้ที่มีพลังจิตสูง มีเจตนาที่แน่วแน่แรงกล้าที่จะถ่ายทอดความรู้ความคิดเห็นให้แก่ศิษย์อย่างเต็มเปี่ยม ศรัทธาดังกล่าวแล้วจะออกมาในรูปของการกระทำ คือในการสอนทุกครั้ง ครูจะจัดเตรียมการสอน จัดกิจกรรมและอุปกรณ์ ตลอดจนประเมินผลมาเป็นอย่างดี ขณะที่สอนเด็กก็มักมีชีวชีวา เมื่อครูมีอกกับศิษย์ เช่นนี้ นักเรียนก็พลอยสนุกสนานและได้รับความรู้ไปด้วยในขณะเดียวกันเป็นที่น่าชื่นชมทั้งในด้านผู้สอนและผู้เรียน

7. มีวิธีการสอนที่ดี พยายามสอนภาษาไทยด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เขาเรียนได้มีประสิทธิภาพในการเรียนในรูปแบบแปลก ๆ กันออกไป เป็นการป้องกันบรรพชาศาสตร์ที่ซ้ำซากจำเจ พยายามให้เขาเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนให้มากที่สุด นอกจากนั้นควรพยายามจัดสภาพการณ์ที่จะช่วยให้เขาเรียนได้มีโอกาสได้เรียนทั้งในกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง สำหรับวิธีการสอนแบบแปลก ๆ ใหม่ ๆ นั้นครูอาจศึกษาจากตำรา ศึกษาเพิ่มเติม ไปร่วมประชุม สัมมนารับการอบรมหาวิธีได้ถามจากผู้รู้หรืออินเทอร์เน็ตก็ได้

8. ควรเป็นคนที่เข้าใจหลักจิตวิทยา เข้าใจลักษณะธรรมชาติและความต้องการของเด็กวัยรุ่น เพราะเด็กในวัยนี้กำลังการเปลี่ยนแปลงอย่างมากและรวดเร็วทั้งด้านร่างกาย และจิตใจเช่น เด็กจะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วมากจนตัวเองรู้สึกอึดอัดกับตัวเองไม่อยากจะนั่ง สิ้น หรือเดินครูที่รู้หลักจิตวิทยาดีจะทราบว่าเด็กในวัยนี้จะชอบนั่งทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มมากกว่าการออกมาปรากฏกายหน้าชั้นแต่ตามลำพัง หรือเมื่อพบว่าเด็กชายจะมีเสียงแตกพวาก็ไม่ควรที่จะบังคับให้เด็กอ่านออกเสียงหรืออ่านทำนองเสนาะ เพราะจะทำให้กลายเป็นเรื่องขำขันสำหรับเพื่อน ๆ ได้หลักความแตกต่างระหว่างบุคคลก็เป็นสิ่งที่ครูภาษาไทยควรคำนึงถึงเป็นอย่างมาก เพราะครูจะได้ช่วยเหลือแนะแนวทางให้เด็กได้เรียนตามที่ถนัด และมีความสามารถ การมอบหมายงานให้รับผิดชอบนั้น ถ้าครูดำเนินการโดยคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคลแล้ว จะทำให้ผู้เรียนมีความสนุกสนานและรู้สึกว่าประสบผลสำเร็จในการเรียน นอกจากนั้นจิตวิทยาเกี่ยวกับการเรียนรู้ก็เป็นสิ่งที่สำคัญ ทั้งนี้เชื่อว่า บรรพชาศในในห้องเรียนจะได้เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ ครูควรจะได้ทราบ ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น การเร้าความสนใจ การฝึกทักษะ การให้รางวัลและการลงโทษ เป็นต้น

9. ควรเป็นผู้รู้แหล่งวิชาการดี ทั้งที่เป็นบุคคล (Human Resources) สถาบัน (Institutional Resources) และที่เป็นเอกสาร (Documental Resources) และนำแหล่งวิชาการเหล่านั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อเด็กจะได้รับความรู้อย่างเต็มที่

10. ควรเป็นผู้ที่มีหน้าตาขี้มอขี้มน้ำใส มีอารมณ์ดี โอบาปราศรัยและเป็นกันเองกับเด็กเพราะรอยยิ้มและดวงหน้าที่แจ่มใสของครูจะช่วยให้บรรพชาศในชั้นเฝ้าเรียน เด็กเองเมื่อได้พบกับบรรพชาศที่สดชื่นแจ่มใสและเป็นกันเองเช่นนั้น จะได้กล้าซักถาม กล้าทำกิจกรรมและแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ต่าง ๆ โดยไม่ต้องหวงหวัด

11. ควรเป็นคนที่มีความขยันขันแข็ง มานะอดทน ชยันต์เรียนการสอน จัดหาเอกสาร มาประกอบการสอนเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้อย่างกว้างขวาง มิใช่ได้รับความรู้แต่เพียงจากหนังสือ แบบเรียนหรือประมวลการสอนเท่านั้น ครูที่ดีต้องมีความมานะอดทนต่อความเหนื่อยยากและความลำบากต่าง ๆ และเนื่องจากภาษาไทยเป็นวิชาที่นักเรียนให้ความสนใจน้อยกว่าวิชาอื่น ครูก็ต้องมีความอดทนต่อทัศนคติในทางลบ และในขณะเดียวกันก็มุ่งมาที่จะจัดกิจกรรม และบรรยากาศต่าง ๆ เพื่อสร้างบรรยากาศให้นักเรียนเกิดความรักใส่ใจและสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย

12. ควรเป็นคนที่จิตใจกว้างขวาง เป็นนักประชาธิปไตย มีเหตุผลยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนเป็นอย่างดี ที่สำคัญคือ พยายามจัดกิจกรรมหรือเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นได้มากที่สุดที่จะทำได้ และยอมรับฟังความคิดเห็นเหล่านั้นด้วยใจเป็นธรรม

13. ควรมีความสามารถในการแสดง สามารถแสดงบทบาท เล่นละคร ร้องเพลง ฟ้อนรำ หรือร่วมแสดงการเล่นต่าง ๆ ได้ ถ้าครูมีความสามารถในการดำเนินขณะที่สอน หากถึงคราร้องก็ร้องได้ เมื่อถึงครารำก็รำได้ จะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจ เกิดจินตนาการและในขณะเดียวกันก็เกิดความรู้สึกสนุกสนานสนใจในการเรียนและประสบผลสำเร็จในด้านการเรียนเป็นอย่างดี

14. ควรเป็นผู้ที่มีความสามารถในการแสดงออกซึ่งความคิดและอารมณ์โดยเฉพาะในด้านการเรียนการสอนวรรณคดี หากครูมีความสามารถในการแสดงออกซึ่งความคิดและอารมณ์แล้วก็จะสามารถนำนักเรียนไปสู่อารมณ์ร่วมกับบทได้ ทำให้เด็กเข้าใจบทวรรณคดีได้ลึกซึ้งขึ้น อย่างน้อยครูก็ควรจะได้สร้างสถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์ใด ๆ ขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้เกิดปฏิกิริยาทางอารมณ์ขึ้นในขณะท้อหนังสือ บทประพันธ์หรือแบบเรียนวรรณคดี อันจะเป็นหนทางให้นักเรียนได้เข้าถึงวรรณคดีได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

15. ควรเป็นบุคคลที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชอบคิดชอบจัดกิจกรรมแปลก ๆ ใหม่ ๆ เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนภาษาไทยมีประสิทธิภาพดีขึ้น

16. ควรเป็นผู้ที่มีบุคลิกลักษณะดี แต่งกายสะอาดเรียบร้อยตามสมัยนิยม มีท่าทางที่ท่าทางดีมีความสามารถในการพูดและวางตนดี

17. ควรเป็นคนที่มีความเป็นตัวของตัวเอง เคารพในหลักการ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ควรดำรงตนเป็นนักวิชาการ ไม่เอนเอียงหรือมุ่งชานไปตามสมัยนิยม

18. ควรหมั่นประชุมเป็นเนืองนิจ เพื่อช่วยกันปรับปรุงการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ครูภาษาไทยควรเป็นบุคคลที่ร่วมงานกับผู้อื่นได้ดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ยินดีช่วยเหลือและบริการผู้อื่น มีความภาคภูมิใจในวิชาชีพและศักดิ์ศรีของความเป็นครูภาษาไทย

19. เป็นผู้มนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถเข้ากับผู้อื่นได้ดีทั้งในระดับครู นักเรียน ผู้ปกครองและประชาชนอื่น ๆ

20. เป็นผู้จิตใจเข้มแข็ง กล้าหาญ เด็ดเดี่ยว ไม่ย่อท้อต่องานหนักและการดูหมิ่นจากบุคคลอื่นในขณะที่เดียวกันก็มีความสามารถในอันที่จะเสนอความคิดที่มีค่ากับบุคคลอื่น เป็นต้นว่าครูในสาขาวิชาอื่นบุคคลในวงการอื่น เช่น นักสื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์ ในด้านที่จะช่วยกันรับผิดชอบและทำนุบำรุงภาษาไทยไว้เพื่อเป็นเอกลักษณ์ของไทยสืบไป

ลาโด (1964 : 8 - 10) ได้กล่าวถึง คุณสมบัติของครูสอนภาษาไว้ว่า
ครูผู้สอนภาษาที่ได้รับการอบรมมาเป็นอย่างดีควรมีคุณสมบัติดังนี้

1. ด้านภาษา ต้องมีความรู้เกี่ยวกับภาษานั้น ๆ ดีพอ ที่จะเป็นตัวอย่างแก่นักเรียนได้โดยเฉพาะภาษามาตรฐาน ผู้สอนจะต้องมีความชำนาญเกี่ยวกับการสอน ทักษะทั้ง 4 คือ ฟัง พูด อ่าน และ เขียน สามารถแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียนได้ และต้องมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของการเขียนชนิดต่างๆ ด้วย

2. ด้านภาษาศาสตร์ ผู้สอนต้องมีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของภาษา สามารถแยกแยะและอธิบายให้นักเรียนเข้าใจได้ ผู้สอนต้องรู้ประวัติหรือความเปลี่ยนแปลงของภาษานั้น ๆ เพื่อสามารถอธิบายปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการใช้ภาษา

3. ด้านวัฒนธรรม ผู้สอนจะต้องเข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษานั้น ๆ เช่น เข้าใจเรื่องความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ประเพณี และค่านิยม เป็นต้น

4. ด้านวิธีสอน ผู้สอนภาษาจะต้องได้รับการอบรมมาเป็นอย่างดี เพื่อใช้สอนภาษาวิธีสอนในชั้นเรียน สามารถนำไปสอนได้อย่างเหมาะสม รู้วิธีการวัดผล หลักการทดสอบด้านต่าง ๆ และต้องมีความรู้ทางสถิติได้เข้าใจด้วย

5. ด้านการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา ผู้สอนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา เพื่อประโยชน์ในการสอนภาษาที่มีประสิทธิภาพ

ในการสอนโดยทั่วไปผู้สอนต้องเตรียมการสอนล่วงหน้าโดยทำอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้การดำเนินการสอนเกิดประสิทธิภาพ โดยผู้สอนแต่ละรายวิชาจะร่วมกันจัดทำ แบ่งเป็นแผนการสอนระยะยาวและแผนการสอนรายวัน มีแกนสำคัญในการสอน 3 อย่างคือ จะสอนเรื่องอะไร ใช้วิธีสอนและอุปกรณ์อะไรและจะวัดผลอย่างไร (พัชรภรณ์ พสุวัต 2523 : 65 - 77) วิธีสอนที่ใช้จะต้องให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง อาจจำแนกได้ 3 แบบคือ แบบเน้นบทบาทของครู แบบเน้น

บทบาทของนักเรียน และแบบครูกับนักเรียนมีบทบาทร่วมกัน (สุนทร สุนันท์ชัย 2514 : 189 - 195) แบบเน้นบทบาทของครู เช่น วิธีสอนแบบบรรยาย แบบเน้นบทบาทของนักเรียน เช่น วิธีสอนแบบโครงการ วิธีสอนแบบทดลอง วิธีสอนแบบหน่วย วิธีสอนแบบเป็นรายบุคคล (บำรุง กลัดเจริญ และฉวีวรรณ กินาวงศ์ 2525 : 144) วิธีสอนแบบอภิปราย วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง แบบครูกับนักเรียนมีบทบาทร่วมกัน เช่น การศึกษานอกสถานที่ การซักถาม วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน เป็นต้น กล่าวโดยสรุปแล้ววิธีสอนนั้นก็หลายวิธี ผู้สอนต้องรู้จักนำมาใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการสอนและเนื้อหาของการสอนแต่ละครั้ง การสอนแต่ละแบบมีข้อดีข้อเสียต่างกัน ดังนั้นผู้ใช้ควรศึกษารายละเอียดให้ดีเสียก่อนว่าจะใช้วิธีใด หรือจะใช้หลายวิธีผสมกัน (วินิดา สุทธิสมบูรณ์ 2527 : 22)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ อาจทำได้หลายอย่าง ดังนี้ ละออง การประชุมวิธี และคนอื่น ๆ (2517 : 137 - 138) จำแนกไว้มีดังนี้

1. ศึกษา ได้แก่ ฟัง อ่าน ท่องจำ และจัดลำดับ เป็นต้น
2. ทดลอง ได้แก่ พิสูจน์ คิดทดสอบ และค้นหา เป็นต้น
3. สร้างสรรค์ ได้แก่ ทำท่า แสดงละคร วาดภาพ เรียงความและนูน เป็นต้น
4. สังเกต ได้แก่ เปรียบเทียบ ดู ฟัง เชื่อมชมและเชื่อมโยง เป็นต้น
5. ให้ความร่วมมือ ได้แก่ ให้ความคิดเห็น ช่วยเหลือ ร่วมวางแผน และแสดงวิधिปฏิบัติ เป็นต้น
6. รวบรวม ได้แก่ ศึกษา จัดหา จัดประเภทและจัดนิทรรศการ เป็นต้น
7. นำ ได้แก่ ประกาศ สิ่ง ชักชวนและชี้แจง เป็นต้น
8. ตาม ได้แก่ ขอมรับ เชื่อฟัง ทำตามและฟัง เป็นต้น
9. สันทนาการ ได้แก่ ร้องเพลง เล่น บบริหารร่างกายและเล่นรำ เป็นต้น
10. เล่าทบทวน ได้แก่ พูด อภิปราย และรายงาน เป็นต้น
11. ประเมินค่า ได้แก่ สรุป สำนวน เปรียบเทียบ และวิเคราะห์ เป็นต้น

นอกจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แล้วผู้สอนควรฝึกฝนเกี่ยวกับทักษะต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน การใช้คำถาม การสรุปบทเรียน การใช้อุปมา การใช้กระดานดำ การสร้างความสนใจ การเสริมสร้างกำลังใจ การกระตุ้นให้คิด การอธิบายและเล่าเรื่องและการยกตัวอย่าง (สฤญญา ชารีวรรณ และคนอื่น ๆ 2520 : 127 - 203)

การสังเกต

การสังเกต คือ การเฝ้าดูปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างใกล้ชิดในระยะเวลาที่กำหนด เพื่อทราบความเป็นไปและความเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่ต้องการศึกษา วิธีนี้เป็นวิธีการสังเกตทางตรง วิธีการสังเกตจะต้องทำอย่างมีระบบ เพื่อจะได้เข้าใจถึงลักษณะธรรมชาติและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของปรากฏการณ์ อาจใช้วิธีสังเกตด้วยตนเอง หรืออาจใช้เครื่องมืออย่างอื่น เช่น ใช้แบบสอบถาม หรือวิธีการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นวิธีการสังเกตทางอ้อมก็ได้ (สมบุรณ์ ชิตพงศ์ 2523 : 70)

การสังเกต แบ่งเป็น 4 ประเภท ดังที่สมบุรณ์ ชิตพงศ์ และอารมย์ เพชรขึ้น (สมบุรณ์ ชิตพงศ์ 2523 : 71 - 74, อารมย์ เพชรขึ้น 2527 : 57 - 59) กล่าวไว้ดังนี้

1. แบ่งตามลักษณะของผู้สังเกต ได้แก่
 - 1.1 การสังเกตตนเอง (Introspection) ผู้สังเกตจะสังเกตตนเอง
 - 1.2 การสังเกตผู้อื่น (Identification) ผู้สังเกตจะสังเกตผู้อื่นโดยผู้ถูกสังเกตอาจรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้
2. แบ่งตามแบบของการสังเกต ได้แก่
 - 2.1 แบบไม่มีโครงสร้างกำหนดไว้ล่วงหน้า (Unstructural Observation)
 - 2.2 แบบมีเค้าโครงกำหนดไว้ล่วงหน้า (Structural Observation) ผู้สังเกตจะสังเกตเฉพาะเรื่องที่กำหนดไว้เท่านั้น
3. แบ่งตามวิธีการสังเกต ได้แก่
 - 3.1 การสังเกตโดยเข้าไปมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้สังเกตจะร่วมกิจกรรมและแสดงพฤติกรรมเช่นเดียวกับสมาชิกอื่น ๆ ของกลุ่มแล้วสังเกตพฤติกรรม

ตามต้องการไปพร้อม ๆ กัน

3.2 การสังเกตโดยไม่เข้าไปมีส่วนร่วม (Nonparticipant Observation)
ผู้สังเกตไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม แต่อาจอยู่ในบริเวณที่สังเกต เช่น การสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน เป็นต้น

4. แบ่งตามแบบกำหนดสถานการณ์ในการสังเกต ได้แก่

4.1 แบบการจัดกลุ่มอภิปรายโดยไม่มีผู้นำ (Leader Less Group Discussion)
วิธีการนี้จะใช้กับกลุ่มที่มีสมาชิก 6 - 8 คน โดยในกลุ่มจะถกเถียงปัญหาแล้วหาข้อสรุปในการแก้ปัญหา ผู้สังเกตจะสังเกตพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มที่โต้ตอบกัน วิธีการนี้ใช้ในการศึกษาพฤติกรรม การตัดสินใจและการโต้ตอบกับแบบต่าง ๆ ของสมาชิกในกลุ่ม วิธีการสังเกตนี้ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมกลุ่มในการทำงานได้เป็นอย่างดี

4.2 แบบการรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหา (Team Problem Solving Activities)
วิธีการนี้เหมือนวิธีการในข้อ 4.1 แต่ในกลุ่มจะมีผู้นำ

4.3 แบบการเล่นบทบาทสมมติ (Individual Role Playing) วิธีการนี้ใช้สังเกต ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้แสดงบทบาทตามเรื่องที่กำหนดให้เพียงผู้เดียว

เครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตการสอนในชั้นเรียนนั้น สันต์ ชรรณบำรุง (2526 : 112) กล่าวว่าแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. เครื่องมือที่ใช้สังเกตพฤติกรรมเพียงด้านใดด้านหนึ่ง (Category System) เช่น เครื่องมือของแพลนเดอร์ส แฮริ มอร์ค ฮิงส์ เป็นต้น
2. เครื่องมือที่ใช้สังเกตพฤติกรรมได้หลายด้าน (Sign System or Multiple Dimension) เช่น เครื่องมือของ คอรินเนล ออสการ์ เป็นต้น

สันต์ ชรรณบำรุง (2516 : 112) กล่าวถึง องค์ประกอบของเครื่องมือ ที่สังเกตพฤติกรรมเพียงด้านเดียวหรือหลายด้านว่าประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมายของเครื่องมือ หมายถึง จุดเด่นและประโยชน์ของเครื่องมือ
2. ชนิดของเครื่องมือ หมายถึง เครื่องมือแยกพฤติกรรมตามแบบที่กำหนดไว้
3. เวลา หมายถึง เวลาที่ใช้ในการสังเกตในช่วงหนึ่ง
4. บุคลากร หมายถึง บุคคลที่ได้รับการฝึกหัดในการใช้เครื่องมือเป็นอย่างดี

5. ข้อมูล หมายถึง ข้อมูลที่ได้รับจากการสังเกต
6. วิธีการ หมายถึง วิธีการสังเกตและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
7. การเน้น หมายถึง การจำกัดตัวแปรในการศึกษา

ในการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องนั้น สมบูรณ์ ชิตพงศ์ (2523 : 79)

เสนอว่าผู้สังเกตต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. มีความสนใจในการสังเกตอย่างแท้จริง และได้รับการฝึกฝนอบรมมาเป็นอย่างดี
2. มีความกระตือรือร้นและไม่สร้างความเคยชินในการสังเกตเพราะความเคยชิน

ในการสังเกต มักทำให้ข้อมูลพื้นฐานถูกละเลยหรือถูกมองข้ามไป

3. จัดคอคติประจำตัวให้เหลือน้อยที่สุด พยายามวางตัวเป็นกลาง และสรุปผลเฉพาะที่สังเกตได้เท่านั้น

4. การสังเกตต้องทำอย่างมีระบบ เลือกสิ่งที่จะสังเกตให้ถูกต้องกับเรื่องที่กำลังสนใจศึกษา มีสมมติฐานและทฤษฎีคอยช่วยในการปฏิบัติการสังเกต

5. การสังเกตและการจดบันทึกต้องทำอย่างปรนัยมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ คือสังเกตและบันทึกเฉพาะที่เป็นอยู่ ไม่ตีความเสริมหรือใส่ความรู้สึกส่วนตัวลงไป

การใช้การสังเกตจะต้องอบรมผู้สังเกตในเรื่องต่อไปนี้ (สมบูรณ์ ชิตพงศ์ 2523 : 80)

1. ความมุ่งหมาย วัตถุประสงค์และสาเหตุปัญหาในการสังเกต
2. ต้องทดลองให้สังเกตก่อนปฏิบัติจริง
3. เมื่อฝึกสังเกตแล้วจะต้องนำผลที่ได้มาอภิปรายกันในทันทีหลังจากนั้นหรือถ่ายภาพขณะ

การสังเกตของแต่ละคนไว้ แล้วมาตรวจสอบว่าการสังเกตของแต่ละคนถูกต้องหรือไม่เพียงใด

4. การทดลองสังเกต อาจฝึกสังเกตจากภาพยนตร์หรือภาพสไลด์ก็ได้ และมีการแนะนำว่า ในลักษณะเช่นนี้จะต้องมีการสังเกตเรื่องใดและสังเกตว่าอย่างไร

นอกจากให้ผู้สังเกตฝึกอบรมแล้วจะต้องลอคคิตของผู้สังเกต มิฉะนั้นจะทำให้ได้ข้อมูลที่คลาดเคลื่อน

สิ่งสำคัญในการสังเกตประการหนึ่งได้แก่ เครื่องมือในการสังเกตซึ่งมีหลายชนิดด้วยกันผู้สังเกตจะต้องเลือกใช้ให้ถูกต้องเหมาะสมกับสิ่งที่สังเกต มิฉะนั้นอาจทำให้ข้อมูลคลาดเคลื่อนและไม่มีคุณค่าได้
อนันต์ ศรีโสภา (2524 : 200 - 208) แบ่งชนิดของ

เครื่องมือในการสังเกตไว้ 3 ชนิด คือ ตารางแสดงการมีส่วนร่วม (Participation Charts) รายการแบบสำรวจ (Check Lists) และมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) และการสังเกตทางอ้อม การสังเกตทางอ้อมนั้นเป็นการสังเกตโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การบันทึกเทปและบันทึกภาพยนตร์ ส่วนการสังเกตทางตรงเป็นการสังเกตโดยผู้สังเกตนิจนาและวิเคราะห์พฤติกรรมด้วยตนเอง ในการสังเกตทางตรงมีเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตอย่างมีระบบโดยแบ่งการสังเกตเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ผู้สังเกตแยกประเภทไว้นำมาเรียงกันโดยแต่ละพฤติกรรมจะมีหมายเลขกำกับ และในเวลาที่บันทึกเฉพาะหมายเลขเท่านั้น แบบต่าง ๆ ของการสังเกตทางตรงและลักษณะของเครื่องมือมีดังนี้คือ แบบการสังเกตของฟลันเดอร์ส (Flanders) ริชาร์ด แอล โอเบอร์ (Richard L. Ober) ริชาร์ด แอล โอเบอร์และคนอื่น ๆ (Richard L. Ober and Others) ระบบของฟลินท์ (Flint System) เบลส์ (Bales) คาคริด จี ไรอันส์ (Dacrid G. Ryans) และปุษองส์ (Ruissance Measure) ในการวิจัยกล่าวถึงแบบประเมินหรือแบบการวัดของปุษองส์โดยละเอียด

แบบประเมินหรือแบบการวัดของปุษองส์

การวัดของปุษองส์เป็นเทคนิคที่ใช้ในการประเมินหลักสูตรที่สามารถนำมาใช้ในการสังเกตพฤติกรรมได้เช่นกัน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวัดของปุษองส์เป็นตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างแบบของการเรียนรู้ (Learning Types) กับชั้นของการกระทำ (Classes of Performance) ดังนี้ (สมบุรณ์ ชิตนงค์ 2523 : 92 - 97)

1. แบบของการเรียนรู้ (Learning Types) เป็นระดับชั้นของพฤติกรรมหรือการกระทำตามการแบ่งของกาเช่ (Gagné) ซึ่งเสนอไว้ 8 ชั้น เรียงตามระดับของความซับซ้อน (Complexity) โดยตัดชั้นตอนทั้งง่ายตอนต้นออกไป คือการเรียนรู้แบบ Sign Learning และ S - R Learning เหลือ 6 ชั้น คือ

1.1 ชั้นการต่อโยง (Chaining) เป็นการกระทำในลักษณะการจัดลำดับคู่ สิ่งเร้ากับการตอบสนอง โดยคำตอบก่อนที่จะเป็นสิ่งเร้าสำหรับคำตอบในลำดับถัดไป เป็นอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ จนจบกระบวนการ และพยอม วงศ์สารศรี (2526 : 102)

กล่าวว่า เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองติดต่อกัน เป็นลูกโซ่ เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะต่าง ๆ เช่น การเขียน การอ่าน การวินิจฉัย และการว่านอน เป็นต้น

1.2 ภาษาสัมพันธ์ (Verbal Association) เป็นการกระทำในลักษณะ ประกอบกันของสิ่งเร้ากับการตอบสนองคล้าย ๆ กับการต่อโยง เพียงแต่การตอบสนองบางส่วน หรือทั้งหมดเป็นภาษาเท่านั้น เช่น การให้สะกดคำ การท่องคำประพันธ์ เป็นต้น

พรวณีย์ (ชุกชัย) เจนจิต (2528 : 212 - 213) เสนอว่า การสอนการเรียนรู้ภาษานั้นจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. เขียนรายชื่อคำต่าง ๆ ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนความคิดรวบยอดและกฎเกณฑ์กติกาต่าง ๆ ในบทเรียนนั้น ๆ แล้วจึงสอนคำต่าง ๆ เหล่านั้น
2. จัดคำต่าง ๆ ที่จะเรียนให้เป็นระเบียบเพื่อจะได้จำง่าย
3. ถ้าเป็นไปได้ชี้แจงอธิบายให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ โดยการเชื่อมโยงหรือรู้จักชื่อสิ่งต่าง ๆ ก่อนที่นักเรียนจะเข้าใจความคิดรวบยอดและกฎเกณฑ์กติกาต่าง ๆ มากมาย
4. ใช้การเสริมแรงและให้มีการฝึกฝน
5. วิธีป้องกันการลืม เมื่อเรียนสิ่งใดไปแล้วเปิดโอกาสให้นักเรียนใช้คำนั้นบ่อย ๆ

1.3 การจำแนกหลายทาง (Multiple Discrimination) เป็นการนำเอาการต่อโยง (อย่างน้อย 2 หรือมากกว่า) กับภาษาสัมพันธ์ (อย่างน้อย 2 หรือมากกว่า) มารวบรวมเข้าด้วยกัน เช่น นักศึกษาเคยรู้จักชื่อนก โดยรู้จากลักษณะภายนอกของนกชนิดนั้นมาก่อนว่าเป็นอย่างไร พอไปพบเข้าจริง ๆ ก็บอกได้ว่าเป็นนกอะไร การจำแนกหลายทางในกรณีนี้ในส่วนที่เป็นการต่อโยงก็คือ นักศึกษา แยกนกชนิดนี้ออกจากนกหลาย ๆ ชนิดได้ โดยดูจากลักษณะภายนอก ส่วนภาษาสัมพันธ์ก็คือ การแยกชื่อนกตามลักษณะภายนอกได้เมื่อมีสถานการณ์ที่มีนกมาปรากฏ นักศึกษาก็สามารถจำแนกลักษณะภายนอกแล้ว เรียกชื่อได้ถูกต้องซึ่งถือเป็นการจำแนกหลายทาง

1.4 การสร้างความคิดรวบยอด (Concept) เป็นการกำหนดหรือแยกเป้าหมายเหตุการณ์ ความคิดหรือปรากฏการณ์ทุกชนิดออกเป็นพวกแล้วสร้างขอบเขตแต่ละพวกนั้น จากนั้นจึงสามารถบอกได้ว่า สิ่งใดเป็นพวกเดียวกันตามขอบเขตที่สร้างขึ้นหรือไม่

กาเย่ (Gagné. 1985 : 51 - 56) กล่าวว่า การเรียนรู้ความคิดรวบยอดคือความสามารถที่ผู้เรียนมองเห็นความเหมือนซึ่งทำให้ผู้เรียนมีการตอบสนองต่อสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ในลักษณะเป็นกลุ่ม ในขั้นนี้ผู้เรียนสามารถบอกได้ว่าลักษณะต่าง ๆ นั้นมีอะไรที่เหมือนกันบ้าง ซึ่งจากการที่ผู้เรียนจะมีความคิดรวบยอดได้ง่ายเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับ การเรียนรู้ภาษาว่า ผู้เรียนมีความสามารถมากน้อยเพียงใด

ประสัท อิศรปริดา (2522 : 61 - 64) ได้ให้หลักการและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนความคิดรวบยอดไว้ดังนี้คือ การสอนจะต้องเน้นลักษณะใหญ่ (Attribute) ของความคิดรวบยอด การใช้ถ้อยคำที่ถูกต้องเหมาะสม การชี้ให้เห็นธรรมชาติของความคิดรวบยอดที่จะเรียน การพิจารณาจัดลำดับของการเสนอตัวอย่างส่งเสริมและแนะนำให้นักศึกษารู้จักเรียนด้วยการค้นคว้า จึงให้มีการใช้ประโยชน์จากการเรียน ความคิดรวบยอดนั้น ๆ และสนับสนุนหรือเร่งรัดให้มีการประเมินตนเอง

1.5 การสร้างหลักการ (Principle) เป็นการนำเอาความคิดรวบยอดตั้งแต่สองคำหรือมากกว่ามาสร้างเป็นพวกหรือความสัมพันธ์ใหม่เป็นสูตร กฎต่าง ๆ ก็ได้ กาเย่ (Gagné. 1985 : 56 - 59) กล่าวว่า การเรียนรู้หลักการ หมายถึง การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการรวมหรือเชื่อมโยงความคิดรวบยอดตั้งแต่สองความคิดรวบยอดเข้าด้วยกัน และจากการที่สามารถตั้งเป็นกฎเกณฑ์ขึ้นได้แล้วจะสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยวิธีที่คล้ายคลึงกัน เช่นการที่ผู้เรียนรวมความคิดรวบยอดกลมและลูกบอลเข้าด้วยกัน เมื่อผู้เรียนเรียนรู้ว่าของกลมกลิ้งได้ เป็นต้น

1.6 การแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นการคิดค้นสิ่งใหม่ขึ้นมาได้ด้วยตนเองอาจเป็นการคิดสูตร หรือกฎใหม่โดยอาศัยการผสมผสานกันระหว่างสิ่งที่ได้เรียนรู้มาแล้ว หรือนำความคิดรวบยอดมาสร้างความสัมพันธ์ใหม่ได้ พยอม วงศ์สารศรี (2526 : 103) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการแก้ปัญหาเกิดขึ้นจากบุคคลมองเห็นความเชื่อมโยงหรือความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันระหว่างสิ่งแวดล้อมและปัญหา

การเรียนรู้ลักษณะนี้ ผู้เรียนจะรวมกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันและนำไปใช้แก้ปัญหา
กาเช่ (Gagné. 1985 : 62) กล่าวว่า การเรียนรู้ในลำดับขั้นสูง ๆ นั้นต้องอาศัยความรู้
ในการเรียนรู้ภาษาเป็นพื้นฐาน ซึ่งนักศึกษาก็จะมีความรู้ทางภาษาดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับ การเรียนรู้
การตอบสนองและถ้าผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับภาษาดีจะช่วยให้เกิดความคิดรวบยอด และเมื่อเกิด
ความคิดรวบยอดแล้วจะช่วยให้เข้าใจ หลักการและกฎเกณฑ์ ซึ่งจะสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหา
ต่าง ๆ ได้

การเรียนรู้ทั้ง 8 ขั้นของกาเช่ จัดเป็นรูปแบบการสอนหนึ่งที่ใช้วิธีสอนแบบการค้นพบแบบ
แนะแนวทาง (Guided Discovery) น่าจะสอดคล้องกับธรรมชาติของนักเรียนรู้ไทย ซึ่งค่อนข้างจะ
เป็นผู้รับ (Passive) เพราะได้รับการเรียนการสอนในลักษณะที่ผู้สอนเป็นศูนย์กลางมานาน
(พรหม (ชุกชัย) เจนจิต 2528 : 221)

2. ชั้นของการกระทำ (Classes of Performance) ชนิดของการกระทำนั้นจำแนก
ให้แตกต่างกันได้ โดยอาศัยความแตกต่างกันของคำกริยาที่แสดงถึงการกระทำในแต่ละจุดประสงค์
โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งกำหนดในรูปของการกระทำนั้นถือว่าเป็นจุดประสงค์ที่
สามารถจะปฏิบัติการเรียนการสอนให้เกิดได้นั้น จำแนกได้เป็น 9 ระดับชั้น ตั้งแต่ง่ายแล้วซับซ้อนยิ่งขึ้น
ไปตามลำดับ คือ

2.1 การให้ชื่อ (Name) เป็นการให้นักเรียนเรียกชื่อสิ่งของ เหตุการณ์หรือ
ความสัมพันธ์ต่าง ๆ เช่น เมื่อกำหนดวัตถุที่ลักษณะต่างกัน ให้นักเรียนบอกชื่อวัตถุแต่ละลักษณะนั้นได้

2.2 การชี้บ่ง (Identify) เป็นการให้เลือกชื่อ หรือบอกโดยการใช้ จับ
สัมผัส หรือหยิบมาให้ถูกต้อง เช่น กำหนดคำศัพท์หลาย ๆ คำให้นักเรียนเลือกคำที่ถูกต้องตามที่
ผู้สอนต้องการ

2.3 การให้กฎเกณฑ์ (State a Rule) เป็นการให้นักเรียนบอกหลักการหรือ
กฎเกณฑ์ซึ่งสามารถใช้ในการแก้ปัญหาหรือปฏิบัติงานตามที่กำหนดให้ เช่น ให้นักเรียนบอกกฎที่จะสามารถคำนวณ
หาความสมดุลย์ของแรงได้

2.4 การจัดอันดับ (Order) เป็นการให้นักเรียนจัดลำดับที่ของเหตุการณ์ ขั้นตอน โดยยึดถือเกณฑ์อย่างหนึ่ง เช่น ให้จัดลำดับขั้นตอนของเนื้อเรื่องหรือถอดคำประพันธ์ บทหรือกรองได้ถูกต้อง

2.5 การสาธิต (Demonstrate) เป็นการให้นักเรียนแสดงการปฏิบัติจริงตาม ลำดับขั้นตอนของวิธีการกระทำกิจกรรมที่กำหนด เช่น ให้แสดงวิธีการแพร่พันธุ์ของเมล็ด โดยอาศัย สัตว์ ลม หรือน้ำ เป็นต้น

2.6 การสร้าง (Construct) เป็นการให้นักเรียนทำ หรือเขียนข้อความขึ้นมาจริง ๆ เช่น ให้สร้างสมมติฐานเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

2.7 การอธิบาย (Describe) เป็นการให้นักเรียนกำหนด หรือบอกคุณสมบัติที่ สังเกตได้อย่างเพียงพอต่อการชี้บ่ง วัตถุสิ่งของ เหตุการณ์หรือความสัมพันธ์ต่าง ๆ เช่น ให้บรรยาย วิธีการสำหรับการปลูกพืช

2.8 การจำแนก (Distinguish) เป็นการให้นักเรียนเลือกสิ่งของ เหตุการณ์ จากสิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างน้อย ๆ ที่คล้ายกันมากจนดูเกือบจะไม่ต่างกัน เช่น ให้จำแนกความแตกต่าง ของสารที่เป็นสื่อและไม่เป็นสื่อนำไฟฟ้า

2.9 การใช้กฎหรือหลักเกณฑ์ (Apply a Rule) เป็นการให้นักเรียนใช้หลักเกณฑ์ สูตร กฎ เพื่อหาคำตอบต่อปัญหาที่กำหนดไว้ เช่น แก๊สมการที่กำหนดให้ได้

การใช้แบบการวัดของปยุตของส์

ในการนำแบบการวัดของปยุตของส์มาใช้วัดประสิทธิภาพ หรือสมรรถภาพของการเรียนการสอนนั้น เป็นการให้ค่านี้หลักแสดงความสัมพันธ์ของพฤติกรรมตามความยากง่าย โดยด้านแบบการเรียนรู้ให้ค่า มาตรฐานตามความซับซ้อนน้อยที่สุด คือการต๋อโยง เป็น 1 ไปเรื่อย ๆ จนถึงซับซ้อนมากที่สุด คือ การแก้ปัญห เป็น 6 ส่วน ขึ้นของการกระทำนั้น มีระดับความซับซ้อนแค่ 3 ระดับคือ

- ระดับที่ 1 ได้แก่ การให้ชื่อ การชี้บ่ง การให้กฎเกณฑ์ ระดับนี้ให้ค่ามาตราเป็น 1
- ระดับที่ 2 ได้แก่ การจัดอันดับ การจำแนก ระดับนี้ให้ค่ามาตราเป็น 2
- ระดับที่ 3 ได้แก่ การสร้าง การอธิบาย การสาธิต การใช้กฎ ระดับนี้ให้ค่ามาตรา

เป็น 3

ในการประเมินกิจกรรมการเรียนการสอน หรือประเมินผลการเรียนโดยใช้นาการวัดของ
 พุชของส์นี้ ก็โดยการจัดทำตารางวิเคราะห์พุชของส์ (Puissance Analysis Matrix)
 โดยพิจารณาว่าแต่ละส่วนของสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์นั้นตกอยู่ในช่วงของขั้นการเรียนรู้และ
 แบบการกระทำใด ดังนี้

ตาราง 2 ตารางวิเคราะห์ของปฐองส์

แบบการเรียนรู้	การต่อโยง	ภาษา สัมผัส	จำแนก หลายทาง	สร้างความ คิดรวบยอด	สร้าง หลักการ	การ แก้ปัญหา
ขั้นของการ กระทำ	น้ำหนัก(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
การให้ชื่อ	(1)					
การชี้บ่ง	(1)					
การให้ กฎเกณฑ์	(1)					
การจัด อันดับ	(2)					
การจำแนก	(2)					
การสร้าง	(3)					
การอธิบาย	(3)					
การสาธิต	(3)					
การใช้กฎ	(3)					

ค่าน้ำหนักในแต่ละช่อง ก็คือ ผลคูณของน้ำหนักในแต่ละแบบของการเรียนรู้กับการกระทำในช่องนั้น เช่น การจำแนก x สร้างหลักการ ค่าน้ำหนักเท่ากับ $2 \times 5 = 10$

ค่าน้ำหนักต่ำที่สุดที่เป็นไปได้เป็น 1 และสูงสุดเป็น 18

การวัดประสิทธิภาพของกิจกรรมใด กระทำโดยการแจกแจงความถี่ของกิจกรรมนั้น โดยใช้ตารางวิเคราะห์นี้ กิจกรรมใดที่ความถี่ตกอยู่ในช่องที่มีน้ำหนักมาก แสดงว่ามีคุณภาพอยู่ระดับสูง เพราะต้องอาศัยแบบของการเรียนรู้ที่ซับซ้อนและการแสดงออกที่ยากยิ่งขึ้น

การคิดค่าวัดของปฏิกิริยาของสัณ (Puissance Measure = P.M.) คำนวณได้จากสูตรดังนี้

$$P.M. = \frac{\sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c f_{ij} w_{ij}}{N}$$

เมื่อ $\sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c$ แทน ผลรวมของทุก ๆ ช่อง (Cell) ที่มีความถี่

f_{ij} แทน ความถี่ในแต่ละช่อง (Cell) ใด ๆ

w_{ij} แทน น้ำหนักในแต่ละช่อง (Cell) ใด ๆ

N แทน ความถี่ทั้งหมด

เกณฑ์กำหนดคุณภาพในการประเมิน โดยการใช้วัดของปฏิกิริยาของสัณ แบ่งได้เป็น

3 ระดับ คือ

ค่าต่ำ	1	≤	P.M.	≤	4
ค่าปานกลาง	4	≤	P.M.	≤	10
ค่าสูง	10	≤	P.M.	≤	18

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิทยาลัยครูจันทระเกษม (2522 : 38 - 39) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาเรื่องทักษะการสอนที่เป็นปัญหาของนักศึกษา ป.กศ., ป.กศ.สูง และปริญญาตรี ในกลุ่มวิทยาลัยครู กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพฯ 6 แห่ง ระดับ ป.กศ., ป.กศ.สูง และปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านทักษะการสอนน้อย จะแตกต่างกันในแต่ละระดับ และแต่ละวิชาเอก เช่นนักศึกษาฝึกสอน ป.กศ.สูง วิชาเอกภาษาไทยมีปัญหามากในทักษะการใช้อุปกรณ์การสอน นักศึกษาฝึกสอนทุกระดับให้ความสำคัญของทักษะการสอนซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่ต้องใช้ทั่วไป คือทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน ทักษะการใช้กระดานดำ ทักษะการอธิบาย ทักษะการใช้คำถาม ทักษะการใช้อุปกรณ์การสอน ทักษะการสรุปสัมพันธ์ ทักษะการสร้างความสนใจ ทักษะสร้างเสริมกำลังใจ ทักษะการวัดผลและทักษะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่สอนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จินตนา สุนทรวิภาค (2522 : 144 - 145) ซึ่งวิจัยเรื่องปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครูระดับปริญญา ได้ส่งแบบสอบถามนักศึกษาฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์ที่เลี้ยง ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงปัญหาของนักศึกษาฝึกสอนว่าเกี่ยวกับการขาดทักษะในการใช้ภาษา การเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมการตั้งคำถาม ความแม่นยำในเนื้อหาวิชา การเลือกวิธีสอนที่เหมาะสม การใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน การปรับเนื้อหาวิชาให้ตรงกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียน การใช้ทักษะ การอธิบาย และการทำให้เกิดความสนใจ การควบคุมอารมณ์ การปกครองชั้นเรียน และมนุษยสัมพันธ์ ประสาท อื่นนอก (2523 : 291 - 292) ได้วิจัยเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศการฝึกสอน และความช่วยเหลือที่ได้รับของนักศึกษาฝึกสอนวิชาเอกภาษาไทยระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง ในวิทยาลัยครูภาคเหนือ 8 แห่ง โดยใช้แบบสอบถามนักศึกษาฝึกสอนวิชาเอกภาษาไทยที่ฝึกสอนแล้วและกำลังฝึกสอนอยู่ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาฝึกสอนต้องการการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงอย่างมาก ในเรื่องการใช้หลักสูตรภาษาไทย การเขียนวัตถุประสงค์ เพื่อสอนทักษะฟัง พูด อ่าน เขียนทางภาษาไทยให้สัมพันธ์กัน ต้องการการตรวจแก้ไขเนื้อหาให้ถูกต้องก่อนสอน รวมทั้งคำแนะนำการใช้กลวิธีใหม่ ๆ

ในการสอนภาษาไทยการใช้สื่อในการสอนภาษาไทยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิธีสอน และกิจกรรม นอกจากนี้ยังต้องการคำแนะนำในการเตรียมแบบฝึกหัดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ในการสอนการวางตัวในฐานะที่ครู รวมทั้งต้องการความเป็นกันเองจากอาจารย์เทศก์และ ครูพี่เลี้ยงอีกด้วย แต่ความต้องการการนิเทศกับการได้รับความช่วยเหลือในการนิเทศการสอน จากอาจารย์เทศก์และครูพี่เลี้ยงแตกต่างกัน

วิไลวรรณ ทวีทรัพย์ (2522 : 72 - 73) ได้วิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา ครูภาษาไทย และนักเรียนเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูภาษาไทยที่ใช้แบบสอบถาม ผู้บริหารการศึกษา ครูภาษาไทยและนักเรียนในส่วนกลาง ผลการวิจัยพบว่า สมรรถภาพที่จำเป็นมากที่สุดสำหรับครูได้แก่ สมรรถภาพด้านการสอนและเตรียมการสอน มีความกระตือรือร้นและขยันในการปรับปรุงการสอน มีเหตุผล ใช้ภาษาไทยได้ดีทั้งการฟัง พูด อ่านและเขียน ถ่ายทอดความรู้ได้ดี และพูดชัดเจน ฟังเข้าใจง่าย ส่วนความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารการศึกษาและครูภาษาไทยเกี่ยวกับสมรรถภาพ ครูภาษาไทย ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สิริวัฒน์ ลาภภัก (2527 : 188 - 189) ซึ่งศึกษาความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา อาจารย์เทศก์ และ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศในวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์นิสิตนิเทศนิเทศวิชาภาษาไทย อาจารย์เทศก์และนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคคลทั้ง 3 กลุ่ม ไม่แตกต่างกันในเรื่องการเตรียมกิจกรรมการเรียนได้เหมาะสมกับนักเรียนเตรียมวิธีการวัดและ ประเมินได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสอน การเตรียมค้นหาความรู้เพิ่มเติมประกอบการสอน การนำเข้าสู่บทเรียน ได้เรื่องที่สอน สอนเนื้อหาได้ถูกต้อง สอนภาษาไทย โดยเน้นให้นักเรียน มีพัฒนาการในด้านทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน อธิบายเนื้อหาวิชาได้ชัดเจน ยกตัวอย่างได้เหมาะสม กับเนื้อหาและสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของนักเรียน บอกจุดมุ่งหมายของการสอนในแต่ละเรื่อง ให้นักเรียนทราบ สอนภาษาไทยให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น จัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเขียนภาระงานอย่างเป็นระเบียบ อุปกรณ์การสอนตรงกับเนื้อเรื่อง และมีขนาดเหมาะสม นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดหาหรือทำอุปกรณ์ วัดและประเมินผล

ท้ายชั่วโมงสอน โดยใช้วิธีตอบปากเปล่า อภิปราย ทำแบบฝึกหัด เล่นละคร และแสดงบทบาทสมมติ บอกนักเรียนให้ทราบความมุ่งหมายในการวัดและประเมินผล นอกจากนั้นผู้สอนต้องแต่งกายสะอาด เรียบร้อย ตรงต่อเวลา มีอารมณ์ดี ใจเย็น ยิ้มแย้มอยู่เสมอ มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ มีมนุษยสัมพันธ์ดีต่อบุคคลอื่น สนใจนักเรียนอย่างทั่วถึงในขณะที่สอนหรือทำกิจกรรม จำชื่อนักเรียนได้

สุทธิ ประจักษ์ศักดิ์ (2522 : 151 - 152) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพในการสอนของนักศึกษาครูระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับชั้นสูง โดยใช้แบบสอบถามนักศึกษาครูที่เลี้ยง ครูใหญ่และอาจารย์พิเศษ ซึ่งอยู่ในส่วนกลาง ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพในการสอนของนักศึกษาครูว่า ควรจะมีหรือปฏิบัติในเรื่องต่อไปนี้คือ นักศึกษาครูมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชาที่สอน ค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ ศึกษาเพิ่มเติมในวิชาที่สอน แม่นยำในเนื้อหาวิชา ควรมีความสามารถ และทักษะในการจูงใจผู้เรียน ในการสอนให้รู้จักแก้ปัญหา การใช้กระดานดำให้ถูกต้อง สอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การนำเข้าสู่บทเรียน การแสดงท่าทางประกอบการสอน การกำหนดจุดประสงค์ของการสอน การสร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียน กล้าแสดงความคิดเห็นและการกระทำในสิ่งที่มีเหตุผลมากที่สุด ส่วนสภาพที่เป็นจริง นักศึกษาครูได้มีหรือปฏิบัติในเรื่องต่อไปนี้คือ ใช้ตำราแบบเรียนในการสอน มีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชาที่สอน มีความสามารถในการเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม มีทักษะในการใช้กระดานดำ และนำเข้าสู่บทเรียน มีการกำหนดจุดประสงค์ของการสอนทุกครั้ง มีความสามารถในการทำโครงการสอน บันทึกการสอน มีอารมณ์มั่นคงและความคุมอารมณ์ได้

เฉลิมศรี จิตจง (2531 : 76 - 78) ศึกษาสมรรถภาพการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุโขทัย โดยใช้แบบสังเกตการสอนของปยุตของส์ ผลการศึกษพบว่า อาจารย์ผู้สอนมีสมรรถภาพการสอนทั้งด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และอาจารย์ที่มีเพศต่างกัน มีสมรรถภาพการสอนทั้งด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอาจารย์หญิงมีสมรรถภาพการสอนด้านทฤษฎีสูงกว่าอาจารย์ชาย และด้านปฏิบัติอาจารย์ชายมีสมรรถภาพการสอนสูงกว่าอาจารย์หญิง ส่วนอาจารย์ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีสมรรถภาพการสอนทั้งด้านปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน และอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่ามีสมรรถภาพการสอนสูงกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่าทั้งในด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติ

การดำเนินการศึกษาค้นคว้า

เพื่อให้การดำเนินการศึกษาค้นคว้าเป็นไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงดำเนินการเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจากนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในปีการศึกษา 2531 จำนวน 37 คน
 - 2.1 นักศึกษาที่เรียนครบตามเกณฑ์ของคณะศึกษาศาสตร์ แล้วฝึกสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531 จำนวน 26 คน
 - 2.2 นักศึกษาเรียนครบตามเกณฑ์ของคณะศึกษาศาสตร์แล้วไม่ต้องฝึกสอน แต่เรียนวิชาทดแทน จำนวน 11 คน

การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบประเมินสมรรถภาพการสอนของ (Puissance Measure) ใช้สังเกตการสอนของนักศึกษา โดยมีการดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี นิยาม องค์ประกอบต่าง ๆ จากตำรา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมการสอน

2. ศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะแบบสังเกตของปุษยพงษ์
3. สร้างคู่มือแบบสังเกตในวิชาภาษาไทย โดยใช้ข้อสังเกตตามหัวข้อใหญ่แบบสังเกตของปุษยพงษ์
ซึ่งปรับจากรายการสังเกตของ เฉลิมศรี จิตจง (2531 : 78 - 80)
4. ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือและนำมาปรับปรุง

ลักษณะของแบบสังเกต

แบบสังเกตนี้เป็นตารางความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้ และขั้นของการกระทำซึ่งประกอบด้วยรายการพฤติกรรมของผู้สอนและผู้เรียนที่แสดงออกในชั้นเรียนพร้อมทั้งตารางสำหรับใส่เครื่องหมายเพื่อใช้ในการคำนวณหาค่าทางสถิติต่อไป

การบันทึกการสังเกตในแบบสังเกต

ผู้วิจัยเป็นผู้เข้าสังเกตการสอนนักศึกษาฝึกสอน และนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอนแล้วบันทึกการสังเกตการสอนลงในแบบสังเกตด้วยตนเอง การบันทึกกระทำโดยตรวจสอบรายการในแบบสังเกตและคู่มือแบบสังเกตว่าผู้สอนได้ดำเนินการสอนตามแบบการเรียนรู้ และขั้นของการกระทำเรื่องใดแล้วบันทึกเครื่องหมายลงในตาราง เฉพาะกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้และขั้นของการกระทำเท่านั้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยเข้าสังเกตการสอนนักศึกษาฝึกสอนและนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอนคนละ 1 ครั้ง ใช้เวลาครั้งละ 50 นาที ตามช่วงเวลาที่มีกิจกรรมการเรียนการสอน พร้อมทั้งบันทึกการสังเกตลงในตารางแล้วจึงนำเครื่องหมายจากตารางของนักศึกษาแต่ละคน

มาลงตารางรวมเพื่อนำไปคำนวณหาสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาโดยหาค่าวัดสมรรถภาพ การสอนของปุษยพงษ์ ค่าที่คำนวณได้นำมาพิจารณาตามเกณฑ์กำหนดสมรรถภาพของปุษยพงษ์ ซึ่งแบ่งออกมาเป็น 3 ระดับคือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง

การตรวจให้คะแนนในแบบสังเกตจะให้ค่าน้ำหนักแสดงความสัมพันธ์ของพฤติกรรม ตามความยากง่ายดังต่อไปนี้

ด้านแบบการเรียนรู้ (Learning Types)

ทักษะการต่อโยง	ให้คะแนนเป็น 1
ภาษาสัมพันธ	ให้คะแนนเป็น 2
การจำแนกหลายทาง	ให้คะแนนเป็น 3
การสร้างความคิดรวบยอด	ให้คะแนนเป็น 4
การสร้างหลักการ	ให้คะแนนเป็น 5
การแก้ปัญหา	ให้คะแนนเป็น 6

ด้านขั้นของการกระทำ (Classes of Performance) ให้คะแนนตามระดับความซับซ้อน

3 ระดับ คือ

ระดับ 1	ได้แก่ การให้ชื่อ การชี้บ่ง การให้กฎเกณฑ์	ให้คะแนนเป็น 1
ระดับ 2	ได้แก่ การจัดอันดับ การจำแนกหลายทาง	ให้คะแนนเป็น 2
ระดับ 3	ได้แก่ การสร้างหลักการ การอธิบาย การสาธิตและการให้กฎ	ให้คะแนนเป็น 3

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. การหาค่าวัดสมรรถภาพการสอนของปุษยพงษ์ (Puisseance Measure) คำนวณ

ได้จากสูตรของปุยซองส์ (สมบูรณ์ ชิตพงศ์ 2523 : 97 อ้างอิงมาจาก Puissance Measure 1965 : 134)

$$\text{สูตร} \quad P.M. = \frac{\sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c f_{ij} w_{ij}}{N}$$

เมื่อ $\sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c$ แทน ผลรวมของทุกช่อง (Cell) ที่มีความถี่

f_{ij} แทน ความถี่ในแต่ละช่อง (Cell) ใด ๆ

w_{ij} แทน น้ำหนักในแต่ละช่อง (Cell) ใด ๆ

N แทน ความถี่ทั้งหมด

2. กำหนดเกณฑ์คุณภาพในการประเมินสมรรถภาพการสอนของปุยซองส์ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ (สมบูรณ์ ชิตพงศ์ 2523 : 97 อ้างอิงมาจาก Puissance Measure 1965 : 134)

ระดับต่ำ $1 \leq P.M. \leq 4$

ระดับปานกลาง $4 \leq P.M. \leq 10$

ระดับสูง $10 \leq P.M. \leq 18$

3. การทดสอบความแตกต่างของสมรรถภาพการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยที่ฝึกสอนและที่ยกเว้นการฝึกสอน โดยใช้สูตร The Mann - Whitney U - Test (Sinegel. 1965 : 120)

$$U_1 = n_1 n_2 + \frac{n_1(n_1 + 1)}{2} - R_1$$

$$U_2 = n_1 n_2 + \frac{n_2(n_2 + 1)}{2} - R_2$$

เมื่อ	U	แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน U - distribution
	n_1	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่น้อยกว่า
	n_2	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่มีมากกว่า
	R_1	แทน ผลบวกของอันดับในกลุ่มที่น้อยกว่า
	R_2	แทน ผลบวกของอันดับในกลุ่มที่มีมากกว่า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในการแปลความหมายไว้ดังนี้

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

P.M. แทน ค่าวัดสมรรถภาพการสอนของปฐข่องส์

U แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน U - distribution

ลำดับขั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล

จากความมุ่งหมายในการวิจัย เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสมรรถภาพด้านการสอนของ นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผู้วิจัยจึงได้แบ่ง การวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยหาค่าสมรรถภาพด้านการสอนตามแบบการวัด สมรรถภาพของปฐข่องส์ แล้วนำคะแนนที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์กำหนดสมรรถภาพของปฐข่องส์ เพื่อต้องการทราบว่าสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยอยู่ในระดับต่ำ ระดับกลางหรือระดับสูง

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ฝึกสอนและที่ไม่ต้องฝึกสอน พร้อมทั้งวิเคราะห์โดยใช้ The Mann Whitney U - Test เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถนะด้านการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ด้วยการเข้าสังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอนและที่ไม่ต้องฝึกสอน แล้วบันทึกเครื่องขยายลงในตาราง เฉพาะกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างแบบการเรียนรู้ และขั้นของการกระทำ เครื่องหมายที่บันทึกจะนำไปคำนวณตามแบบการวัดสมรรถนะของปยุตธองส์ คะแนนที่ได้จะนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์กำหนดสมรรถนะของปยุตธองส์ ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่า สมรรถนะด้านการสอนของนักศึกษาที่ฝึกสอนและที่ไม่ต้องฝึกสอนอยู่ในระดับต่ำ ระดับปานกลาง หรือระดับสูง

จากการศึกษาสมรรถนะด้านการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่านักศึกษามีสมรรถนะด้านการสอนเท่ากับ 5.549 ซึ่งอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า นักศึกษาได้ดำเนินการสอนตามรายการในแบบประเมิน ดังปรากฏในตาราง 3

จากตาราง 3 พบว่า ระดับสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สมรรถภาพด้านการสอนที่อยู่ในระดับต่ำ ได้แก่ การให้ชื่อและการต่อโยง การให้ชื่อและภาษาสัมพันธ์ การให้ชื่อและการจำแนกหลายทาง การชี้บ่งและการต่อโยง การชี้บ่งและภาษาสัมพันธ์ การให้กฎเกณฑ์และการต่อโยง การให้กฎเกณฑ์และภาษาสัมพันธ์ การจัดอันดับและการต่อโยง การจำแนกและการต่อโยง การสร้างและการต่อโยง การอธิบายและการต่อโยง การสาธิตและการต่อโยง

สมรรถภาพด้านการสอนที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การให้ชื่อและการสร้างความคิดรวบยอด การชี้บ่งและการสร้างความคิดรวบยอด การให้กฎเกณฑ์และการสร้างหลักการ การจัดอันดับและภาษาสัมพันธ์ การจัดอันดับและการจำแนกหลายทาง การจัดอันดับและการสร้างความคิดรวบยอด การจำแนกและภาษาสัมพันธ์ การจำแนกและการจำแนกหลายทาง การจำแนกและการสร้างความคิดรวบยอด การสร้างและภาษาสัมพันธ์ การอธิบายและภาษาสัมพันธ์ การอธิบายและการจำแนกหลายทาง

สมรรถภาพด้านการสอนอยู่ในระดับสูง ได้แก่ การจัดอันดับและการสร้างหลักการ การจำแนกและการสร้างหลักการ การสร้างและการสร้างความคิดรวบยอด การสร้างและการสร้างหลักการ การสร้างและการแก้ปัญหา การอธิบายและการสร้างความคิดรวบยอด การใช้กฎเกณฑ์และการแก้ปัญหา

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบสมรรถภาพด้านการสอน ของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ฝึกสอนและที่ไม่ต้องฝึกสอน ด้วยการเข้าสังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอนและที่ไม่ต้องฝึกสอน แล้วบันทึกเครื่องหมายลงในตาราง เฉพาะกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างแบบการเรียนรู้และขั้นของการกระทำ เครื่องหมายที่บันทึกจะนำไปคำนวณตามแบบการวัดสมรรถภาพของปยุตของส์ ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาที่ฝึกสอนและนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอน อยู่ในระดับต่ำ ระดับปานกลาง หรือระดับสูง ดังผลในตาราง 4

ตาราง 4 การเปรียบเทียบสมรรถภาพการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ฝึกสอนและที่ไม่ต้องฝึกสอน

กลุ่มตัวอย่าง	N	P.M.	ระดับสมรรถภาพ
นักศึกษาฝึกสอน	26	5.288	ปานกลาง
นักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอน	11	6.043	ปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีสมรรถภาพด้านการสอนเท่ากับ 5.288 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง และนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอนมีสมรรถภาพด้านการสอนเท่ากับ 6.043 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า นักศึกษาฝึกสอนและนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอนได้ดำเนินการสอนตามรายการในแบบสังเกต ดังผลในตาราง 5 และ 6

ตาราง 5 แสดงค่า P.M. และระดับสมรรถนะด้านการสอนของนักศึกษาฝึกสอน

แบบการเรียนรู้ ขั้นของการกระทำ	การต่อโยง	ภาษา สัมพันธ	การจำแนก หลายทาง	การสร้างความคิดรวบยอด	การสร้าง หลักการ	การแก้ปัญหา
การให้ชื่อ	ต่ำ ¹	ต่ำ ²	ต่ำ ³	ปานกลาง ⁴		
การชี้บ่ง	ต่ำ ¹	ต่ำ ²		ปานกลาง ⁴		
การให้กฎเกณฑ์	ต่ำ ¹	ต่ำ ²			ปานกลาง ⁵	
การจัดอันดับ	ต่ำ ²	ปานกลาง ⁴	ปานกลาง ⁶	ปานกลาง ⁸	สูง ¹⁰	
การจำแนก	ต่ำ ²	ปานกลาง ⁴	ปานกลาง ⁶	ปานกลาง ⁸	สูง ¹⁰	
การสร้าง	ต่ำ ³	ปานกลาง ⁶		สูง ¹²	สูง ¹⁵	
การอธิบาย	ต่ำ ³	ปานกลาง ⁶	ปานกลาง ⁹	สูง ¹²	สูง ¹⁵	สูง ¹⁸
การสาธิต	ต่ำ ³			สูง ¹²		
การให้กฎ						สูง ¹⁸

จากตาราง 5 นักศึกษาฝึกสอน มีระดับสมรรถนะด้านการสอนดังรายละเอียดต่อไปนี้
 สมรรถนะด้านการสอนที่อยู่ในระดับต่ำคือมีค่า P.M. 1 ถึง 3 ได้แก่ การให้ชื่อและ
 การต่อโยง การให้ชื่อและภาษาสัมพันธ์ การให้ชื่อและการจำแนกหลายทาง การชี้บ่งและการต่อโยง
 การชี้บ่งและภาษาสัมพันธ์ การให้กฎเกณฑ์และการต่อโยง การให้กฎเกณฑ์และภาษาสัมพันธ์
 การจัดอันดับและการต่อโยงการจำแนกและการต่อโยง การสร้างและการต่อโยง การอธิบายและ
 การต่อโยง

สมรรถนะด้านการสอนที่อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่า P.M. 4 ถึง 9 ได้แก่ การให้ชื่อ
 และการสร้างความคิดรวบยอด การชี้บ่งและการสร้างความคิดรวบยอด การให้กฎเกณฑ์และ
 การสร้างหลักการการจัดอันดับและภาษาสัมพันธ์ การจัดอันดับและการจำแนกหลายทาง การจัดอันดับ
 และการสร้างความคิดรวบยอด การจำแนกและภาษาสัมพันธ์ การจำแนกและการจำแนกหลายทาง
 การจำแนกและการสร้างความคิดรวบยอด การสร้างและภาษาสัมพันธ์ การอธิบายและ
 ภาษาสัมพันธ์ การอธิบายและการจำแนกหลายทาง

สมรรถนะด้านการสอนที่อยู่ในระดับสูงคือมีค่า P.M. 10 ถึง 18 ได้แก่ การจัดอันดับและ
 การสร้างหลักการ การจำแนกและการสร้างหลักการ การสร้างและการสร้างความคิดรวบยอด
 การสร้างและการสร้างหลักการ การอธิบายและการสร้างความคิดรวบยอด การอธิบายและ
 การสร้างหลักการการอธิบายและการแก้ปัญหา การสาธิตและการสร้างความคิดรวบยอด
 การใช้กฎเกณฑ์และการแก้ปัญหา

ตาราง 6 แสดงค่า P.M. และระดับสมรรถนะด้านการสอนของนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอน

แบบการเรียนรู้ ขั้นของการกระทำ	การ ต่อโยง	ภาษา สัมพันธ์	การจำแนก หลายทาง	การสร้างความคิดรวบยอด	การสร้าง หลักการ	การแก้ปัญหา
การให้ชื่อ	ต่ำ ¹		ต่ำ ³			
การชี้บ่ง				ปานกลาง ⁴		
การให้กฎเกณฑ์	ต่ำ ¹					
การจัดอันดับ			ปานกลาง ⁶	ปานกลาง ⁸	สูง ¹⁰	
การจำแนก		ปานกลาง ⁴	ปานกลาง ⁶	ปานกลาง ⁸		
การสร้าง		ปานกลาง ⁶		สูง ¹²	สูง ¹⁵	สูง ¹⁸
การอธิบาย	ต่ำ ³	ปานกลาง ⁶	ปานกลาง ⁹	สูง ¹²	สูง ¹⁵	สูง ¹⁸
การสาธิต	ต่ำ ³				สูง ¹⁵	สูง ¹⁸
การใช้กฎ	ต่ำ ³			สูง ¹²		

จากตาราง 6 นักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอนเมื่อระดับสมรรถนะด้านการสอนดังรายละเอียดต่อไปนี้
 สมรรถนะด้านการสอนที่อยู่ในระดับต่ำคือมีค่า P.M. 1 ถึง 3 ได้แก่ การให้ชื่อและ
 การต่อโยง การให้กฎเกณฑ์และการต่อโยง การสาธิตและการต่อโยง การให้ชื่อและ
 การจำแนกหลายทาง การใช้กฎและการต่อโยง

สมรรถนะด้านการสอนที่อยู่ในระดับปานกลางคือมีค่า P.M. 4 ถึง 9 ได้แก่ การจำแนก และการจำแนกหลายทาง การจำแนกและการสร้างความคิดรวบยอด การอธิบายและภาษาสัมพันธ์ การอธิบายและการจำแนกหลายทาง การชี้แจงและการสร้างความคิดรวบยอด การจัดอันดับและการจำแนกหลายทาง การจัดอันดับและการสร้างความคิดรวบยอด การจำแนกและภาษาสัมพันธ์ การสร้างและภาษาสัมพันธ์

สมรรถนะด้านการสอนที่อยู่ในระดับสูงคือมีค่า P.M. 10 ถึง 18 ได้แก่ การจัดอันดับ และการสร้างหลักการ การสร้างและการสร้างความคิดรวบยอด การสร้างและการสร้างหลักการ การสร้างและการแก้ปัญหา การอธิบายและการสร้างหลักการ การอธิบายและการสร้างความคิดรวบยอด การอธิบายและการแก้ปัญหา การสาธิตและการสร้างหลักการ การสาธิตและการแก้ปัญหา การใช้กฎและการสร้างความคิดรวบยอด

ตาราง 7 แสดงการเปรียบเทียบสมรรถนะด้านการสอนของนักศึกษาฝึกสอนและนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอน

ระดับสมรรถนะ ที่ประเมิน	กิจกรรมที่นักศึกษาฝึกสอนปฏิบัติ แต่นักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอน ไม่ได้ ปฏิบัติ	กิจกรรมที่นักศึกษาที่ไม่ต้อง ฝึกสอนปฏิบัติแต่นักศึกษาฝึกสอน ไม่ได้ปฏิบัติ
ระดับต่ำ	การให้ชื่อและภาษาสัมพันธ การชี้บ่งและการต่อโยง การชี้บ่งและภาษาสัมพันธ การให้กฎเกณฑ์และภาษาสัมพันธ การจัดอันดับและการต่อโยง การจำแนกและการต่อโยง การสร้างและการต่อโยง	การใช้กฎและการต่อโยง
ระดับปานกลาง	ไม่มี	การให้ชื่อและการสร้างความคิดรวบยอด การให้กฎเกณฑ์และการสร้างหลักการ การจัดอันดับและภาษาสัมพันธ
ระดับสูง	การสร้างและการแก้ปัญหา การสาธิตและการสร้างหลักการ การสาธิตและการแก้ปัญหา การใช้กฎและการสร้างความคิด รวบยอด	การจำแนกและการสร้างหลักการ การสาธิตและการสร้างความคิดรวบยอด การใช้กฎและการแก้ปัญหา

จากตาราง 7 เปรียบเทียบสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ฝึกสอนและที่ไม่ต้องฝึกสอน เมื่อพิจารณา รายละเอียดพบว่า ในระดับสมรรถภาพต่ำนั้นนักศึกษาฝึกสอนมีกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเมื่อประเมินแล้วอยู่ในช่วงระดับต่ำมีจำนวนช่องความสัมพันธ์ระหว่างขั้นของการกระทำ และแบบของการเรียนรู้มากกว่านักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอน 6 ช่อง แสดงว่านักศึกษาฝึกสอนได้ใช้ กิจกรรมการเรียนการสอนที่เสริมการเรียนรู้ของนัก เรียนน้อยกว่านักศึกษาที่ไม่ได้ฝึกสอน ส่วนระดับสมรรถภาพปานกลางนั้นนักศึกษาฝึกสอนมีกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งเมื่อประเมินแล้ว อยู่ในช่วงระดับปานกลาง มีจำนวนช่องความสัมพันธ์ระหว่างขั้นของการกระทำและ แบบของการเรียนรู้มากกว่านักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอน 3 ช่อง แสดงว่านักศึกษาฝึกสอนได้ใช้กิจกรรม การเรียนการสอนที่เสริมการเรียนรู้ของนัก เรียนน้อยกว่านักศึกษาที่ไม่ได้ฝึกสอน สำหรับระดับ สมรรถภาพสูงนั้นนักศึกษาฝึกสอนและนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอน เมื่อประเมินแล้วอยู่ในช่วงระดับสูง มีจำนวนช่องความสัมพันธ์ระหว่างขั้นของการกระทำและแบบของการเรียนรู้ใกล้เคียงกัน เพียงแต่ นักศึกษาฝึกสอนมีจำนวนช่องความสัมพันธ์มากกว่านักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอนเพียง 1 ช่อง แสดงว่า ในระดับสมรรถภาพสูงนั้นนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอนมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่เสริมการเรียนรู้ ของนัก เรียนน้อยกว่านักศึกษาฝึกสอน จากการเปรียบเทียบดังกล่าว พบว่านักศึกษาฝึกสอนและ นักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอนมีสมรรถภาพด้านการสอนแตกต่างกัน

เมื่อเปรียบเทียบสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาที่ฝึกสอนและนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอน เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ว่า นักศึกษาฝึกสอนและนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอนมีสมรรถภาพด้านการสอน แตกต่างกัน โดยใช้ The Mann Whitney U-test ปรากฏผลดังต่อไปนี้คือ จากการคำนวณ จากสูตรพบว่า ค่าที่คำนวณ ได้คือ U_1 เท่ากับ 79 และ U_2 เท่ากับ 209 เมื่อนำค่า U ที่คำนวณได้น้อยที่สุดคือ 79 ไปคำนวณต่อได้ค่า .0333 แสดงว่านักศึกษา วิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ฝึกสอนและที่ไม่ต้องฝึกสอน มีสมรรถภาพด้านการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตาม สมมุติฐานที่ตั้งไว้

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และเปรียบเทียบสมรรถภาพด้านการสอนระหว่าง นักศึกษาฝึกสอนและนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 37 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. นักศึกษาที่เรียนครบตามเกณฑ์ของคณะศึกษาศาสตร์ แล้วฝึกสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531 จำนวน 26 คน
2. นักศึกษาที่เรียนครบตามเกณฑ์ของคณะศึกษาศาสตร์ แล้วไม่ต้องฝึกสอนแต่เรียน วิชาทดแทน จำนวน 13 คน

กลุ่มตัวอย่างได้โดยการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง 37 คน คือ นักศึกษาฝึกสอน 26 คน นักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอน 11 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบประเมินการสอนปฤษฎางค์ ซึ่งเป็นตาราง ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้และขั้นตอนของการกระทำ ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับใช้แบบการประเมินการสอน ด้านทฤษฎีของ เฉลิมศรี จิตจง (2531 : 76 - 80) และสร้างคู่มือการใช้แบบสังเกตการสอน วิชาภาษาไทยขึ้นเอง 1 ฉบับ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัย ได้ดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยใช้แบบประเมินการสอนของปุษพงษ์ ข้อมูลที่ได้นำมาคำนวณโดยใช้สูตรค่าวัดสมรรถภาพการสอนและเกณฑ์กำหนดสมรรถภาพการสอนของปุษพงษ์ ซึ่งกำหนดให้เป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง

ขั้นที่ 2 เปรียบเทียบสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ฝึกสอนและที่ไม่ต้องฝึกสอน โดยใช้แบบสังเกตการสอนของปุษพงษ์ ข้อมูลที่ได้นำมาคำนวณโดยใช้สูตรค่าวัดสมรรถภาพการสอนและเกณฑ์กำหนดสมรรถภาพการสอนของปุษพงษ์ ซึ่งกำหนดเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง รวมทั้งเปรียบเทียบสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาฝึกสอนและนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอน เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สูตร The Mann Whitney U-Test ผลที่ได้นำมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการสถิติดังนี้

1. ศึกษาสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ฝึกสอนและที่ไม่ต้องฝึกสอน โดยใช้วิธีสังเกตการสอนในขณะที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ผลที่ได้นำมาคำนวณโดยสูตรค่าวัดสมรรถภาพและเกณฑ์ประเมินสมรรถภาพของปุษพงษ์

2. เปรียบเทียบสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ฝึกสอนและที่ไม่ต้องฝึกสอนเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สูตร The Mann Whitney U-Test แล้วทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง สรุปได้ดังนี้

1. สมรรถนะด้านการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ฝึกสอนและที่ไม่ต้องฝึกสอนอยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าเท่ากับ 5.549
2. สมรรถนะด้านการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ฝึกสอนอยู่ในระดับปานกลางคือ มีค่าเท่ากับ 5.288 ส่วนสมรรถนะด้านการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ไม่ต้องฝึกสอนอยู่ในระดับปานกลางคือมีค่าเท่ากับ 6.043
3. นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ฝึกสอนและที่ไม่ต้องฝึกสอน มีสมรรถนะด้านการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การอภิปรายผล

การวิจัยเพื่อศึกษาสมรรถนะด้านการสอนของนักศึกษา วิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงครั้งนี้มีผลการวิจัยที่ผู้วิจัยนำเสนออภิปรายดังต่อไปนี้

1. สมรรถนะด้านการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ฝึกสอนและที่ไม่ต้องฝึกสอนอยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าเท่ากับ 5.549 ตามเกณฑ์กำหนดสมรรถนะของปุษยพงษ์ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าแบบการเรียนรู้และขั้นตอนของการกระทำที่นักศึกษาไม่ใช่เลย ได้แก่ในระดับต่ำคือ การชี้บ่งและการจำแนกหลายทาง การให้กฎเกณฑ์และการจำแนกหลายทางในระดับปานกลางคือ การให้ชื่อและการสร้างหลักการ การให้ชื่อและการแก้ปัญหา การชี้บ่งและการสร้างหลักการ การชี้บ่งและการแก้ปัญหา การให้กฎเกณฑ์และการสร้างความคิดรวบยอด การให้กฎเกณฑ์และการแก้ปัญหาการสร้างและ

การจำแนกหลายทาง การสาธิตและภาษาสัมผัส การสาธิตและการจำแนกหลายทาง การใช้กฎ และภาษาสัมผัส การใช้กฎและการจำแนกหลายทาง ในระดับสูงคือ การจัดอันดับและการแก้ปัญหา การจำแนกและการแก้ปัญหา การสาธิตและการสร้างหลักการ การสาธิตและการแก้ปัญหา การใช้กฎและการสร้างความคิดรวบยอด การใช้กฎและการสร้างหลักการ

การที่นักศึกษาไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับการสาธิต การใช้กฎ การสร้าง หลักการและการแก้ปัญหา ซึ่งจะทำให้ระดับสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาอยู่ในระดับสูงนั้น แสดงว่าในการสอนของนักศึกษาไม่ได้ให้เรียนเป็นขั้นแสดงบทบาทมากนัก ผู้สอนจะเป็นผู้กระตุ้น ให้เขาเรียนตอบคำถาม ยกตัวอย่าง จัดประเภท อธิบายศัพท์ มากกว่าที่จะให้เขาเรียน ร่วมกันอภิปรายและตีความกฎเกณฑ์หรือหลักการที่เกิดขึ้น หรือมากกว่าที่จะให้เขาเรียนร่วมกันอภิปราย ปัญหาและวิธีแก้ปัญหา หรือสรุปหลักเกณฑ์ในการแก้ปัญหา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรายวิชาภาษาไทย ไม่เอื้อต่อการสอนที่จะต้องใช้เวลาในการจัดกิจกรรมเช่นการอภิปราย เนื่องจากวิชาภาษาไทย ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนเพียงสัปดาห์ละ 4 คาบ (กระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 11 - 20) จึงทำให้ผู้สอนพยายามสอนให้ครบเนื้อหาตามที่ได้ทำบันทึกการสอน แผนการสอนและ โครงการสอนไว้ล่วงหน้าแล้ว อีกประการหนึ่งคือ ในรายวิชาภาษาไทยจะสอนทักษะ การฟังการพูด การอ่านและการเขียน รวมทั้งวิชาหลักภาษาซึ่งมีเนื้อหามาก ทำให้ต้องรีบสอนอีกด้วย นอกจากนี้ ในการสอนแต่ละครั้งผู้สอนจะต้องใช้วิธีการหลายประการที่ช่วยให้เขาเรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น เทคนิคและรูปแบบการสอนซึ่งผู้สอนจะต้องรู้จักเลือกนำมาใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของการสอน ผู้สอนต้องศึกษารายละเอียดข้อดีข้อเสียของการสอนแต่ละแบบ แล้วจึงตัดสินใจว่าจะใช้วิธีสอนแบบใดจะเป็นวิธีเดียว หรือหลายวิธีผสมกันก็ได้ (วินิตา สุทธิสมบูรณ์ 2527 : 22) ในขณะที่สอน ผู้สอนจะต้องใช้หลักจิตวิทยาอื่น ๆ ประกอบด้วยเช่น การจูงใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งจะต้องใช้หลาย ๆ สิ่งมากระตุ้นผู้เรียนตั้งแต่ตัวผู้สอน กิจกรรมการเรียนการสอนและอุปกรณ์การสอน (พรณี (ชูชัย) เจนจิต 2528 : 224 - 225) และสิ่งสำคัญอีกประการที่นักศึกษาคำนึงถึง ในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้แก่ทักษะในการสอน ซึ่งเป็นการฝึกฝนความชำนาญในเทคนิคการสอนแต่ละอย่าง ซึ่งจำเป็นสำหรับผู้เริ่มสอนหรือผู้ที่เป็นครู อยู่แล้วแต่ขาดความชำนาญในการสอนบางด้าน (รุ่งทิภา จักรกร 2521 : 150 - 151) ดังนั้น ในการสังเกตการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

โดยใช้แบบประเมินของปราชญ์ของสำนักวิชาถึงความสัมพันธ์ระหว่างแบบของการเรียน
กับขั้นของการกระทำจึงได้ค่าอยู่ในระดับปานกลางเพราะเหตุผลดังได้กล่าว

2. สมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ฝึกสอนอยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าเท่ากับ 5.288 และ
สมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ที่ไม่ต้องฝึกสอนอยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าเท่ากับ 6.043 เมื่อนำมาพิจารณารายละเอียดพบว่า
แบบการเขียนรู้และขั้นของการกระทำที่นักศึกษาฝึกสอน และนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอนใช้ในกิจกรรม
การเรียนการสอนไม่ตรงกันคือระดับต่ำ ได้แก่ การใช้กฎและการต่อโยงซึ่งนักศึกษาฝึกสอนใช้แต่ศึกษา
ที่ไม่ต้องฝึกสอนไม่ได้ใช้คงมีแต่การให้ชื่อและภาษาสัมผัส การชี้บ่งและการต่อโยง การชี้บ่งและ
ภาษาสัมผัส การให้กฎเกณฑ์และภาษาสัมผัส การจัดอันดับและการต่อโยง การจำแนกและ
การต่อโยง การสร้างและการต่อโยงและในระดับสูง ได้แก่ การสร้างและการแก้ปัญหา การสาธิต
และการสร้างหลักการ การสาธิตและการแก้ปัญหา การใช้กฎและการสร้างความคิดรวบยอดนักศึกษา
ที่ไม่ต้องฝึกสอนใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ศึกษาฝึกสอนไม่มีใช้ คงมีแต่การจำแนก
และการสร้างหลักการ การสาธิตและการสร้างความคิดรวบยอด การใช้กฎและการแก้ปัญหา
ซึ่งนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอนไม่ได้ใช้จากรายละเอียดดังกล่าว ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่าง
รายละเอียดสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาฝึกสอน และนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอน ผู้วิจัย
มีความเห็นว่านักศึกษาฝึกสอนจะสามารถจัดกิจกรรมในลักษณะที่ส่งเสริมทักษะทางด้านภาษา เช่น
การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน มากกว่าจะเน้นการกำหนดปัญหาแล้วอภิปรายและ
แก้ปัญหาหรือให้นักเรียนใช้กฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นหรือจัดให้มีการสาธิตเรื่องใด ๆ ในห้องเรียน
อีกประการหนึ่งนักศึกษาฝึกสอนจะพยายามจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะในการสอน เช่น
ทักษะการใช้สื่อการสอน การนำเข้าสู่บทเรียน การใช้คำถาม การสรุปบทเรียน การใช้กระดานดำ
การสร้างความสนใจ การเสริมสร้างกำลังใจ การกระตุ้นให้คิด การอธิบายการเล่าเรื่องและ
การยกตัวอย่าง (สุภัฏญา ขาววิวัฒน และคนอื่น ๆ 2520 : 127 - 207) อันเป็นสิ่งที่นักศึกษาฝึกสอน
จะต้องปฏิบัติตามแบบประเมินผลของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง (ภาควิชาหลักสูตรและการสอน 2526 : 163) สำหรับนักศึกษาที่ไม่ต้อง
ฝึกสอนนั้น ไม่ได้เน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะดังเช่นนักศึกษาฝึกสอน จึงสามารถจัดกิจกรรม

การเรียนการสอนที่ให้นักเรียนแก้ปัญหา อภิปรายถึงการแก้ปัญหาและจัดกิจกรรมอื่นๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว นักเรียนสามารถดำเนินตามกิจกรรมที่ปฏิบัติได้เป็นอย่างดี แสดงว่ามีการจัดกิจกรรมเช่นนี้บ่อย ซึ่งตรงกับที่สิริวัฒน์ ลายกนา (2521 : 104) เสนอแนะว่า การจัดกิจกรรมมาก ๆ นี้จะทำให้นักเรียนกล้าแสดงออกและทำให้เข้าใจบทเรียนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้สอนยังเป็นผู้ที่มีการตัดสินใจในการสอนมากพอควร การตัดสินใจในการสอนนั้นแสดงว่าผู้สอนจะต้องมีข้อมูลต่าง ๆ ในการสอนเพียงพอที่เขาจะกระทำ และตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือตัดสินใจใช้เทคนิควิธีการสอนให้เหมาะสมสอดคล้องกับบทเรียนหรือเนื้อหา มีความกล้าในการแสดงความคิดเห็น และกระทำอย่างมีเหตุผล (สุทธิ ประจงศักดิ์ 2521 : 151)

3. นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ฝึกสอน และที่ไม่ต้องฝึกสอนมีสมรรถภาพด้านการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากการที่นักศึกษาฝึกสอนและนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอนมีสมรรถภาพด้านการสอนแตกต่างกันนั้นนอกจาก รายละเอียดดังกล่าวในข้อ 2 แล้ว ประสิทธิภาพในการสอนเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อสมรรถภาพด้านการสอน ทั้งนี้เพราะนักศึกษาฝึกสอนเป็นผู้ที่เริ่มสอนหรือกำลังฝึกการสอนอยู่ถือได้ว่ามีประสิทธิภาพน้อยกว่านักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอน ซึ่งเป็นครูประจำการอยู่แล้ว และเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพในการสอนเกินกว่า 1 ปี ทั้งสิ้นผลการวิจัยของเฉลิมศรี จิตจง (2531 : 78) และประนอม สัมฤทธิ์สุวรรณ (2524 : 45 - 50) ได้แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนที่มีประสิทธิภาพในการสอนมากกว่า จะมีสมรรถภาพการสอนสูงกว่าผู้สอนที่มีประสิทธิภาพในการสอนน้อยกว่า แต่ผลการวิจัยของวินิตา สุทธิสมบูรณ์ (2527 : 91 - 94) กล่าวว่านักศึกษาฝึกสอนและนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีสมรรถภาพด้านการสอนไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้ ในการสอนแต่ละครั้งผู้สอนควรคำนึงถึงการสอนในชั้นเรียนของตนอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ซึ่งเป็นไปตามความมุ่งหมายของหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และสามารถนำสิ่งที่เรียนมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ข้อจำกัดในการวิจัย

ในการสังเกตการสอนครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้เข้าสังเกตการสอนเพียงผู้เดียว โดยใช้เวลาในการสังเกตครั้งละ 50 นาที สังเกตนักศึกษาคนละ 1 ครั้ง และนักศึกษาที่รับการสังเกตจะสอนวิชาภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3

ข้อสังเกตจากการสังเกตการสอน

1. จากการวิจัยครั้งนี้พบว่านักศึกษาฝึกสอนควรพัฒนาทักษะการสอนเพื่อให้เกิดประสบการณ์ เพราะนักศึกษาฝึกสอนได้ใช้หลักวิชาในการสอนแต่ขาดประสบการณ์ในการสอน ส่วนนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอนมีประสบการณ์ในการสอน สามารถจัดการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่ไม่ค่อยใช้หลักวิชาในการสอน

2. การดำเนินการสังเกต ผู้วิจัยได้เข้าสังเกตการสอนนักศึกษาวิชาเอกการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 วิชาทักษะสัมพันธ์ เข้าสังเกตนักศึกษาฝึกสอนจำนวน 12 ครั้ง และนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอนจำนวน 6 ครั้ง

2.2 วิชาหลักภาษาและการใช้ภาษา เข้าสังเกตนักศึกษาฝึกสอนจำนวน 14 ครั้ง และนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอนจำนวน 5 ครั้ง

ข้อสังเกตในการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าแบบการเรียนรู้อาจไม่เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาภาษาไทย ซึ่งมีจุดเน้นของการสอนทางด้านทักษะการสอนและทักษะภาษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรศึกษาสมรรถภาพในการสอนลักษณะอื่นนอกจากการใช้แบบประเมินในการสังเกตของปราชญ์ หรืออาจศึกษาสมรรถภาพโดยใช้หลายลักษณะประกอบกัน
2. หากจะศึกษาสมรรถภาพด้านการสอนโดยใช้แบบประเมินในการสังเกตของปราชญ์นี้ควรใช้การสังเกตจำนวนมากครั้งกว่านี้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมการฝึกหัดครู, หน่วยงานพิเศษ. โครงการปรับปรุงการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบท .

กรุงเทพ ฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2521.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 . กรุงเทพ ฯ :

อักษรบัณฑิต, 2520.

จันทร์เกษม, วิทยาลัยครู. "การศึกษาเรื่องทักษะการสอนที่เป็นปัญหาของนักศึกษา ป.กศ.,ป.กศ.สูง และปริญญาตรีในกลุ่มวิทยาลัยครู กรุงเทพมหานคร," รายงานการวิจัยทางการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2519 - 2522 . วิทยาลัยครูจันทร์เกษม, 2523.

จินตนา สุนทรวิภาค. ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครูระดับปริญญา . วิทยานิพนธ์ ค.ม.

กรุงเทพ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. 196 อัดสำเนา.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์. ประสบการณ์วิชาชีพ . กรุงเทพ ฯ :

โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

เฉลิม มลิลา. "การฝึกสอนคืออะไร," วารสารรวมคำแหง .2 : 66 ศึกษาศาสตร์, 2525.

_____ . "บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรฝ่ายโรงเรียนต่อนักศึกษาฝึกสอน," การฝึกสอน .

กรุงเทพ ฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523. 255 หน้า

เฉลิมศรี จิตจง. สมรรถภาพการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุโขทัย . วิทยานิพนธ์

กศ.ม. กรุงเทพ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

ทวี ทองสว่าง. " เรื่องของการฝึกสอนและเกณฑ์ในการฝึกสอนของสาขาวิชาเอกต่าง ๆ,"
การฝึกสอน . กรุงเทพฯ ฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523.

ธนู บุญรัตนพันธ์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ อรุณี สถิตภาคกุลเป็นผู้สัมภาษณ์ ที่วิทยาลัยครูจันทระเกษม
 เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2524

นิ่มนวล ทศวัฒน์. คู่มือฝึกสอน . คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2516.

บำรุง กลัดเจริญ และฉวีวรรณ กิยาวงศ์. ระเบียบวิธีสอนทั่วไป . พิมพ์โลก : โรงพิมพ์พัฒนา, 2525.

บุญถิ่น อัตถากร. "คำปราศรัยและคำบรรยายของนายบุญถิ่น อัตถากร," เอกสารนิเทศการศึกษา
ฉบับที่ 11 . กรุงเทพฯ ฯ : ศึกษานิเทศ กรมการฝึกหัดครู. 2514.

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. ภาษาไทย-วิชาที่ถูกลืม . พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ ฯ :
 ชุมชมส่งเสริมการใช้ภาษาไทย, 2524.

ประชุมสุข อาชีวะอำรุง. "จัดหลักสูตรครูจุลภาคกันหรือยัง," วารสารครูศาสตร์ . 21 : 6
 เมษายน-กรกฎาคม 2515.

ประนอม สัมฤทธิ์สุวรรณ. ทัศนะของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานที่มีต่อสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน
การปรับตัวและความรับผิดชอบของบัณฑิตจากวิทยาลัยครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร .
 ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524,
 อุดลำนเา.

ประภา ธานีรัตน์. การสร้างรูปแบบการจัดการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง .
 ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2529, อุดลำนเา.

ประสาธ อิศรปรีดา. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กราฟิคอาร์ต, 2522.

ประสาธ อ่อนอก. เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศการฝึกสอนและความช่วยเหลือที่ได้รับของนักศึกษาฝึกสอน วิชาเอกภาษาไทย ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง ในวิทยาลัยครูภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.

พยอม วงศ์สารศรี. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สารเศรษฐ, 2526.

พัชรภรณ์ พลวัต. "การวางแผนการสอนและวิธีเขียนแผนการสอน," การฝึกสอน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523.

พรวณี (ชุกัย) เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนรู้การสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2528.

พวงรัตน์ ไชยศิริ และคนอื่น ๆ. คู่มือนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพชั้น วิทยาลัยครูสวนสุนันทา. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูสวนสุนันทา, ม.ป.ป.

รุ่งทิวา จักรกร. วิธีการสอนทั่วไป. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.

ละออ การุณยะวนิช และคนอื่น ๆ. วิธีสอนที่ดี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2518.

วินิตา สุกฤษ์สมบูรณ์. สมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.

วิไลวรรณ ทวีชัยเจริญ. ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาคณะครูภาษาไทยและนักเรียนเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522. อัดสำเนา.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรประถมศึกษาปหุทธศักราช 2521 . กรุงเทพฯ ฯ :
โรงพิมพ์ครุสภา, 2521,

_____ . หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นปหุทธศักราช 2521 . กรุงเทพฯ ฯ :
โรงพิมพ์ครุสภา, 2521.

สมบุรณ์ ชิตนงศ์. เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา . กรุงเทพฯ ฯ :
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.

สมพร มั่นตะสูตร. การสอนภาษาไทย . กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์ธีระวัฒนา, 2526.

สันต์ ธรรมบำรุง. หลักกาานิเทศการสอน . กรุงเทพฯ ฯ : อักษรบัณฑิต, 2526.

สิริวัฒน์ ลายกนา. ความคิดเห็นของนิสิตฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
เกี่ยวกับการฝึกสอนวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย . วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อัดสำเนา.

สุภัทญา ชาริวรรณ และคนอื่น ๆ. หลักการสอนและเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ . กรุงเทพฯ ฯ :
เฉลิมชัยการพิมพ์, 2520.

สุจิต เฟียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรย์. วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา . กรุงเทพฯ ฯ :
สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2523.

สุภรณ์ ศรีพล. "การผลิตครูชั้นอาชีวะ," วารสารการศึกษาแห่งชาติ 7(2) : 10 - 18 กันยายน 2515.

สุกัธิ ประจงศักดิ์. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพในการสอนของนักศึกษาครูระดับประกาศนียบัตร
วิชาการศึกษาชั้นสูง . วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัดสำเนา

สุนทร สุนันท์ชัย. เทคนิคและวิธีสอนสังคมศึกษา . กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์สหบัณฑิต, 2514.

อนันต์ ศรีโสภณ. การวัดและการประเมินผลการศึกษา .พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ ฯ :
สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2524.

อารมณ เพชรชื่น. เทคนิคการวัดและประเมินผลการศึกษาระดับประถมศึกษา . กรุงเทพฯ ฯ :
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2527.

อรุณี สติธยภาคกุล. วิวัฒนาการของหลักสูตรและวิธีสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา .วิทยานิพนธ์ ค.ม./
กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

Gagne, Robert M. The Conditions of Learning Theory of Instruction. 4th ed.
New York. Holt, Rinehart and Winston, 1985.

Lado, Robert. Language Teaching. New York. McGraw-Hill Inc., 1964.

Siegel, Sidney. Nonparametric Statistics for the Behavior Sciences.
New York. McGraw-Hill Book Company, 1965.

ภาคผนวก

แบบประเมิน

ขั้นของการกระทำ	น้ำหนัก	แบบของการเรียนรู้	น้ำหนัก
ผู้สอนมีพฤติกรรมการสอนดังต่อไปนี้ 1. การให้ชื่อ (Name) 1.1 อธิบายแนะนำให้นักเรียนรู้จักสิ่งที่เรียน..... 1.2 ให้นักเรียนบอกชื่อสิ่งของหรือสิ่งที่กำลังเรียนให้ถูกต้อง..... 1.3 ให้นักเรียนบอกขั้นตอนของสิ่งที่เรียนหรือของกิจกรรมที่เรียนให้ถูกต้อง..... 2. การชี้บ่ง (Identify) 2.1 ให้นักเรียนเลือกสิ่งที่อาจารย์นำมาให้เลือกได้ถูกต้อง..... 2.2 ให้นักเรียนจัดประเภทของสิ่งที่เรียนหรือกิจกรรมได้ถูกต้อง..... 2.3 ให้นักเรียนบอกขอบข่ายของสิ่งที่เรียนนั้น.....	(1) (2)	ผู้สอนมีพฤติกรรมการสอนดังต่อไปนี้ 1. การเรียนรู้การต่อโยง (Chaining) 1.1 อธิบายบทเรียนตามลำดับขั้นตอน..... 1.2 อธิบายโดยสัมพันธ์ความคิดรวบยอดเก่าและใหม่มากที่สุด..... 1.3 สาธิตการสอนหรือใช้อุปกรณ์การสอนได้อย่างต่อเนื่อง... 1.4 ใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิดอย่างต่อเนื่อง..... 1.5 ให้นักเรียนออกไปแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน..... 2. การเรียนรู้ภาษาสัมพันธ์ (Verbal association) 2.1 เขียนคำศัพท์หรือคำที่เฉพาะลงบนกระดานหรือใช้อุปกรณ์การสอนเสนอคำศัพท์หรือคำที่เฉพาะนั้น	(1) (2)

ขั้นของการกระทำ	น้ำหนัก	แบบของการเรียนรู้	น้ำหนัก
3. การให้กฎเกณฑ์ (State a rule)	(1)	2.2 อธิบายคำศัพท์หรือ คำชี้แจงได้อย่าง ต่อเนื่อง.....	
3.1 ร่วมกับนักเรียนตั้งปัญหา หรือกิจกรรมขึ้นมา.....		2.3 สอนคำศัพท์หรือ คำชี้แจงตามลำดับ จากง่ายไปหายาก....	
3.2 ให้นักเรียนร่วมอภิปราย ปัญหาที่ตั้งขึ้น.....		2.4 พยายามสัมพันธ์คำศัพท์ หรือคำชี้แจงเข้ากับ สิ่งที่เรียนรู้มากที่สุด.....	
3.3 ให้นักเรียนบอกกฎเกณฑ์หรือ หลักการที่สามารถแก้ปัญหา ในหัวข้อที่ตั้งขึ้น.....		2.5 ให้นักเรียนใช้คำศัพท์หรือ คำชี้แจงตามที่อาจารย์ เป็นผู้ตั้ง.....	
4. การจัดอันดับ (order)		3. การจำแนกหลายทาง (Multiple discrimination) (3)	
4.1 ให้นักเรียนจัดอันดับด้าน ความคิดรวบยอดหรือ หลักการของสิ่งที่เรียน.....		3.1 ชกตัวอย่างทั้งตัวอย่าง ที่ถูกต้องและผิด.....	
4.2 ให้นักเรียนจัดอันดับขั้นตอน ของความคิดรวบยอดหรือ หลักการของสิ่งที่เรียนให้ ถูกต้องเมื่ออาจารย์ยกตัวอย่าง ขั้นตอนที่ผิด.....		3.2 ชกตัวอย่างเฉพาะ ตัวอย่างที่ถูกต้องเท่านั้น.....	
4.3 ให้นักเรียนเล่าเรื่องหรืออธิบาย สิ่งที่เรียนให้ถูกต้องตามลำดับ ขั้นตอนที่ถูกต้อง.....		3.3 ให้นักเรียนบอก ข้อแตกต่างของสิ่งที่ เป็นประเภทเดียวกัน..	
		3.4 ให้นักเรียนแยกประเภท ของสิ่งที่เรียน.....	

ขั้นของการกระทำ	น้ำหนัก	แบบของการเรียนรู้	น้ำหนัก
5. การจำแนก (Discrimination)	(2)	3.5 ให้นักเรียนสรุป ข้อแตกต่างของ สิ่งที่เรียน.....	
5.1 ยกตัวอย่างทั้งที่ ถูกต้องและผิด.....		4. การสร้างความคิดรวบยอด (Concept)	(4)
5.2 ยกตัวอย่างเฉพาะ ที่ถูกต้องเท่านั้น.....		4.1 จัดกลุ่มของสิ่งที่เรียน ที่มีลักษณะเด่น ๆ เข้าด้วยกัน.....	
5.3 ให้นักเรียนบอกความ แตกต่างของสิ่งที่ คล้ายคลึงกัน.....		4.2 อธิบายเฉพาะลักษณะที่ เด่น ๆ ของสิ่งที่เรียนเท่านั้น	
5.4 ให้นักเรียนแยกประเภท ของสิ่งที่เรียน.....		4.3 ยกตัวอย่างเฉพาะสิ่งหรือ ลักษณะที่ถูกต้องเท่านั้น.....	
6. การสร้าง (Construct)		4.4 ยกตัวอย่างของสิ่งหรือ ลักษณะทั้งที่ถูกต้องและผิด ให้นักเรียนเลือกเฉพาะ ตัวอย่างที่ถูกต้องเท่านั้น.....	
6.1 แนะนำให้นักเรียนรวม ความคิดรวบยอดหรือ หลักการที่เหมาะสม เข้าด้วยกันให้เป็น กฎเกณฑ์หรือหลักการโดย ใช้คำถามช่วยชี้ช่องทาง....		5. การสร้างหลักการ (Principle)	(5)
6.2 ให้นักเรียนใช้กฎเกณฑ์หรือ หลักการในการสร้าง สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมา.....		5.1 ชี้ให้นักเรียนเห็นว่า จะต้องใช้ความคิด รวบยอดหรือหลักการ ใดบ้างในการเรียนรู้ ครั้งนี้.....	
6.3 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย กฎเกณฑ์หรือหลักการใหม่นั้น.....		5.2 อธิบายความสัมพันธ์ของ ความคิดรวบยอดหรือ หลักการในข้อ 5.1....	

ขั้นของการกระทำ	น้ำหนัก	แบบของการเรียนรู้	น้ำหนัก
7. การอธิบาย (Describe)	(3)	5.3 แนะนำให้นักเรียน รวมความคิดรวบยอด หรือหลักการเหล่านั้น เข้าด้วยกันให้เป็น กฎเกณฑ์หรือหลักการ โดยใช้คำถามช่วยชี้ช่องทาง.....	
7.1 ให้นักเรียนกำหนดหรือ บอกลักษณะหรือ คุณลักษณะของสิ่งที่ อาจารย์นำมาให้ศึกษา.....		5.4 ให้นักเรียนอภิปราย กฎเกณฑ์หรือหลักการ ที่เกิดขึ้นนั้น.....	
7.2 ให้อิสระแก่นักเรียน ในการบรรยาย เกี่ยวกับสิ่งที่เรียน.....		5.5 ให้นักเรียนนำกฎเกณฑ์ หรือหลักการใช้ในการ ทำแบบฝึกหัดหรือแสดง กิจกรรม.....	
7.3 พยายามใช้คำถาม มากที่สุด.....		6. การแก้ปัญหา (Problem Solving)	(6)
7.4 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม อธิบายและแสดงกิจกรรม หน้าชั้นเรียน.....		6.1 ให้ปัญหแก่นักเรียน เพื่อร่วมกันคิด.....	
7.5 เน้นให้นักเรียนเห็นความ สำคัญของการกระทำให้ สำเร็จตามวัตถุประสงค์ มากที่สุด.....		6.2 ชี้ให้เห็นว่าจะต้องนำ ความคิดรวบยอดหรือ หลักการลักษณะใด มาแก้ปัญหา.....	
8. การสาธิต (Demonstrate)	(3)	6.3 ให้นักเรียนร่วมกัน อภิปรายปัญหาและ วิธีแก้ปัญหานั้น.....	
8.1 ให้นักเรียนสาธิตเรื่อง ที่ได้รับมอบหมาย.....		6.4 กระตุ้นให้นักเรียน วิเคราะห์คำตอบเอง ทุกครั้ง.....	
8.2 ให้นักเรียนร่วมมือกัน อภิปรายเรื่องที่สาธิต.....			
8.3 ให้นักเรียนร่วมกันสรุป ขั้นตอนหรือหลักการ ที่ได้จากการสาธิตนั้น.....			

ขั้นของการกระทำ	หน้า	แบบของการเรียนรู้	หน้า
9. การใช้กฎหรือหลักการ (Apply a rule)	(3)	6.5 ให้นักเรียนบอก วิธีแก้ปัญหานั้น ๆ.....	
9.1 ให้นักเรียนบอก หลักการที่ใช้กฎเกณฑ์ หรือหลักการที่เรียน.....		6.6 ให้นักเรียนสรุป หลักเกณฑ์ทั่วไป ในการแก้ปัญหา.....	
9.2 อธิบายให้นักเรียน เข้าใจความสัมพันธ์ของ กฎเกณฑ์หรือหลักการ ที่นำมาสอน.....			
9.3 ให้นักเรียนร่วมกัน อภิปราย ตีความ กฎเกณฑ์หรือหลักการนั้น ๆ.....			

คู่มือการใช้แบบประเมินการสอนวิชาภาษาไทย ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นของการกระทำ

ผู้สอนมีพฤติกรรมการสอนดังต่อไปนี้

1. การให้ชื่อ (Name) เป็นการให้นักเรียนเรียกชื่อสิ่งของ เหตุการณ์หรือความสัมพันธ์ต่าง ๆ เช่น
 - 1.1 อธิบายให้นักเรียนรู้จักประวัติของผู้แต่งเรื่องที่เรียน
 - 1.2 อธิบายให้นักเรียนรู้จักผลงานของผู้แต่งเรื่องที่เรียน
 - 1.3 อธิบายให้นักเรียนรู้จักผลงานของผู้แต่งเรื่องที่เรียน
 - 1.4 อธิบายให้นักเรียนรู้จักคำในภาษาไทย
 - 1.5 อธิบายให้นักเรียนรู้จักการเขียนจดหมาย
 - 1.6 อธิบายให้นักเรียนรู้จักการประสมอักษร
 - 1.7 อธิบายให้นักเรียนรู้จักมาตราตัวสะกด
 - 1.8 อธิบายให้นักเรียนรู้จักคำเป็น, คำตาย, คำครุ, คำลหุ
 - 1.9 ให้นักเรียนบอกว่คำที่ผู้สอนยกมาให้เป็นชนิดใดให้ถูกต้อง
 - 1.10 ให้นักเรียนบอกชื่อผู้แต่งได้ถูกต้อง
 - 1.11 ให้นักเรียนบอกประวัติผู้แต่งได้ถูกต้อง
 - 1.12 ให้นักเรียนบอกที่มาของเรื่องได้ถูกต้อง
 - 1.13 ให้นักเรียนบอกมาตราตัวสะกดได้ถูกต้อง
 - 1.14 ให้นักเรียนบอกว่าการประสมอักษรมีส่วนใดถูกต้อง
 - 1.15 ให้นักเรียนบอกขั้นตอนของการเขียนจดหมายได้ถูกต้อง
 - 1.16 ให้นักเรียนบอกขั้นตอนของการใช้พจนานุกรมได้ถูกต้อง

2. การชี้บ่ง (Identify) เป็นการเลือกชื่อ หรือบอกโดยการชี้ จับ สัมผัส หรือ หยิบมาให้ถูกต้อง
 - 2.1 ให้นักเรียนเลือกคำศัพท์ที่อาจารย์นำมาให้เลือกนั้นตรงกับความหมายที่ได้รับได้ถูกต้อง
 - 2.2 ให้นักเรียนบอกได้ถูกต้องว่าการอ่านทำนองเสนาะจากเพลงเป็นคำประพันธ์ ชนิดใด
 - 2.3 ให้นักเรียนบอกได้ถูกต้องว่าคำประพันธ์ร้อยแก้วที่นักเรียนเรียนนั้นเป็น คำประพันธ์ชนิดใด
 - 2.4 ให้นักเรียนจัดประเภทของจดหมาย ได้ถูกต้อง
 - 2.5 ให้นักเรียนจัดประเภทการอ่านได้ถูกต้อง
 - 2.6 ให้นักเรียนจัดประเภทการพูดได้ถูกต้อง
 - 2.7 ให้นักเรียนบอกได้ถูกต้องว่า ศ, ห, ส ใช้กับคำใด
 - 2.8 ให้นักเรียนบอกขอบข่ายของเรื่องที่เรียน

3. การให้กฎเกณฑ์ (State a Rule) เป็นการให้นักเรียนบอกหลักการหรือกฎเกณฑ์ซึ่งสามารถใช้ในการแก้ปัญหาหรือปฏิบัติงานตามที่กำหนดให้ (โดยการพูดหรือการเขียน)
 - 3.1 ร่วมกับนักเรียนตั้งปัญหาเกี่ยวกับเนื้อเรื่องขึ้นมา
 - 3.2 ร่วมกับนักเรียนกำหนดกิจกรรมเกี่ยวกับเนื้อเรื่องขึ้นมา
 - 3.3 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายปัญหาที่ตั้งขึ้น
 - 3.4 ให้นักเรียนสรุปกฎเกณฑ์หรือหลักการที่จะแก้ปัญหาที่ตั้งขึ้น

4. การจัดอันดับ (Order) เป็นการให้นักเรียนจัดลำดับที่ของเหตุการณ์ ขั้นตอน โดยยึดถือเกณฑ์อย่างหนึ่ง
 - 4.1 ให้นักเรียนจัดอันดับเหตุการณ์ในเนื้อเรื่องได้ถูกต้อง
 - 4.2 ให้นักเรียนถอดคำประพันธ์บทร้อยกรองที่กำหนดให้ได้ถูกต้อง
 - 4.3 ให้นักเรียนได้ว่าที่ตามวิธีการได้ถูกต้อง
 - 4.4 ให้นักเรียนเขียนเรียงความโดยกำหนดย่อหน้าได้ถูกต้อง

5. การจำแนก (Distinguish) เป็นการให้นักเรียนเลือกสิ่งของ เหตุการณ์ จาก สิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างน้อย 2 อย่างที่คล้ายกันมากจนดูเกือบจะไม่ต่างกัน
 - 5.1 ให้นักเรียนจำแนกความแตกต่างระหว่างคำและพยางค์
 - 5.2 ให้นักเรียนจำแนกความแตกต่างระหว่างวลีและประโยค
 - 5.3 ให้นักเรียนจำแนกความแตกต่างระหว่างเสียงพยัญชนะและรูปพยัญชนะ
 - 5.4 ให้นักเรียนจำแนกความแตกต่างระหว่างการอ่านเสียงเสนาะ การอ่านทำนองเสนาะและการขับเสภา
 - 5.5 ให้นักเรียนจำแนกความแตกต่างระหว่างกาพย์ยานีและอินทรวีเชียรฉันท
 - 5.6 ให้นักเรียนจำแนกความแตกต่างระหว่างคำสมาส คำสนธิ และคำประสม
 - 5.7 ให้นักเรียนจำแนกความแตกต่างระหว่างจดหมายราชการและจดหมายถึงราชการ
 - 5.8 ให้นักเรียนจำแนกความแตกต่างระหว่างโคลงสี่สุภาพและโคลงกระทู้
 - 5.9 ให้นักเรียนจำแนกความแตกต่างระหว่างกาพย์ห่อโคลงและกาพย์เห่เรือ

6. การสร้าง (Construct) เป็นการให้นักเรียนทำหรือเขียนข้อความขึ้นมาจริง ๆ
 - 6.1 ให้นักเรียนจัดประชุมกลุ่ม โดยกำหนดหัวข้อจากเนื้อเรื่อง แล้วเขียนรายงาน การประชุมจากการประชุมกัน
 - 6.2 ให้นักเรียนแต่งคำประพันธ์ร้อยกรองที่กำหนดหัวข้อให้หรือกำหนดหัวข้อเอง หรือจากรูปภาพที่ให้
 - 6.3 ให้นักเรียนแต่งเรื่องจากภาพที่ให้

- 6.4 ให้นักเรียนเล่นละครจากเนื้อเรื่องที่เรียน
 - 6.5 ให้นักเรียนอ่านทำนองเสนาะ อ่านเสียงเสนาะหรือขับเสภา
 - 6.6 ให้นักเรียนอ่านในใจแล้วจับใจความสำคัญให้ได้ภายในเวลาที่กำหนด
 - 6.7 ให้นักเรียนถอดคำประพันธ์จากบทหรือสกรอนที่กำหนดให้
 - 6.8 ให้นักเรียนเขียนเรียงความจากเรื่องที่กำหนดให้
 - 6.9 ให้นักเรียนย่อข้อความที่กำหนดให้
 - 6.10 ให้นักเรียนเขียนจดหมายพร้อมซองแนบส่งถึงผู้สอน หรือคนอื่น ๆ ตามที่กำหนดให้
 - 6.11 ให้นักเรียนจัดได้ว่ากันแข่งขันระหว่างกลุ่มตามกติกาที่กำหนดขึ้นมา
 - 6.12 ให้นักเรียนพูดแนะนำตัวหน้าชั้น
 - 6.13 ให้นักเรียนใช้พจนานุกรมหารายละเอียดของคำที่กำหนดให้
7. การอธิบาย (Dexeribe) เป็นการให้นักเรียนกำหนด หรือบอกคุณสมบัติที่สังเกตได้อย่างเพียงพอต่อการชี้บ่ง วัตถุสิ่งของ เหตุการณ์ หรือความสัมพันธ์ต่าง ๆ
 - 7.1 ให้นักเรียนอธิบายลักษณะนิสัยของตัวละคร ในเนื้อเรื่องที่เรียน
 - 7.2 พยายามใช้คำถามถามนักเรียนให้มากที่สุด
 - 7.3 กำหนดหัวข้อให้นักเรียนอธิบายแสดงความคิดเห็น
 - 7.4 ให้นักเรียนอธิบายข้อคิดที่ได้จากเนื้อเรื่อง
 - 7.5 ให้นักเรียนอธิบายประวัติของผู้แต่งจากเนื้อเรื่องที่เรียน
 - 7.6 เน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการกระทำให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์มากที่สุด
 8. การสาธิต (Demonstrate) เป็นการให้นักเรียนแสดงการปฏิบัติจริงตามลำดับขั้นตอนของวิธีการกระทำกิจกรรมที่กำหนด
 - 8.1 ให้นักเรียนสาธิตการแต่งคำประพันธ์ร้อยกรอง
 - 8.2 ให้นักเรียนสาธิตการอ่านออกเสียง
 - 8.3 ให้นักเรียนสาธิตการจับหนังสือขณะที่ถืออ่าน

- 8.4 ให้นักเรียนสาธิตการคัด ไทย
 - 8.5 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องที่นักเรียนสาธิต
 - 8.6 ให้นักเรียนร่วมกันสรุปขั้นตอน หลักการที่ได้จากการสาธิตนั้น
9. การใช้กฎหรือหลักเกณฑ์ (Apply a Rule) เป็นการให้นักเรียนใช้หลักเกณฑ์ สูตร กฎ เพื่อหาคำตอบต่อปัญหาที่กำหนดไว้
- 9.1 ให้นักเรียนบอกหลักการใช้ ณ, น, อำ, อัม, อ้าม, ช, ทร, ร, รัน
 - 9.2 ให้นักเรียนบอกหลักในการแต่งคำประพันธ์ร้อยกรอง
 - 9.3 ให้นักเรียนบอกหลักในการอ่านทำนองเสนาะ
 - 9.4 ให้นักเรียนบอกหลักในการสังเกตคำไทยแท้ คำบาลี คำสันสกฤต คำเขมร และอื่น ๆ
 - 9.5 ให้นักเรียนบอกหลักในการเขียนจดหมายแต่ละประเภท
 - 9.6 ให้นักเรียนบอกหลักในการใช้เครื่องหมายในภาษาไทย
 - 9.7 ให้นักเรียนบอกหลักในการย่อความ
 - 9.8 ให้นักเรียนบอกหลักในการเรียงความ
 - 9.9 ให้นักเรียนบอกหลักในการพูดโอกาสต่าง ๆ
 - 9.10 อธิบายให้นักเรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของหลักที่นำมาศึกษา
 - 9.11 ให้นักเรียนฝึกการใช้หลักภาษาไทยโดยกระทำจริง

แบบของการเรียนรู้

ผู้สอนมีพฤติกรรมการสอนดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้การต่อโยง (Chaining) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองติดต่อกันเป็นลูกโซ่ เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะต่าง ๆ
 - 1.1 อธิบายเนื้อเรื่องตามลำดับ
 - 1.2 อธิบายประวัติผู้แต่งตามลำดับ
 - 1.3 ทบทวนเนื้อเรื่องที่อ่านมาก่อนขั้นเนื้อเรื่องต่อ
 - 1.4 ใช้คำถามกระตุ้นให้ฝึกเรียนคิดอย่างต่อเนื่อง
 - 1.5 ให้ฝึกเรียนแสดงละครจากเนื้อเรื่องที่กำหนด
 - 1.6 เปิดเทปการอ่านทำนองเสนาะให้ฝึกเรียนฟัง แล้วให้ฝึกเรียนอ่านตาม
2. การเรียนรู้ภาษาสัมพันธ์ (verbal Association) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองติดต่อกันเป็นลูกโซ่ คล้ายข้อ 1 แต่การตอบสนองจะเป็นเรื่องของภาษาเท่านั้น
 - 2.2 กำหนดคำศัพท์จากเนื้อเรื่องให้ฝึกเรียนหาคำศัพท์ข้างเคียง
 - 2.3 สอนคำศัพท์ตามลำดับจากง่ายไปหายาก
 - 2.4 ให้ฝึกเรียนแข่งขันกันหาคำตรงข้ามที่กำหนดให้
 - 2.5 ให้ฝึกเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับคำศัพท์บ่อย ๆ
3. การจำแนกหลายทาง (Multiple Diserlmination) เป็นการนำเอาการต่อโยง (อย่างน้อย 3 หรือมากกว่า) กับภาษาสัมพันธ์ (อย่างน้อย 2 หรือมากกว่า) มารวบรวมเข้าด้วยกัน
 - 3.1 เขียนผังภูมิบทร้อยกรองที่ถูกและผิด
 - 3.2 เขียนคำในภาษาไทยที่สะกดผิดและถูก

- 3.3 ให้นักเรียนบอกข้อแตกต่างของคำบรรยาย คำสมาส และคำสนธิ
 - 3.4 ให้นักเรียนแยกประเภทของคำชนิดต่าง ๆ
 - 3.5 ให้นักเรียนแยกประโยคออกเป็นส่วน ๆ
 - 3.6 ให้นักเรียนแยกคำออกเป็นส่วน ๆ
4. การสร้างความคิดรวบยอด (Concept) เป็นการทำหนดหรือแยกเป้าหมาย เหตุการณ์ ความคิดหรือปรากฏการณ์ที่นักเรียนได้ออกเป็นพวกแล้วสร้างขอบเขตของแต่ละพวกนั้น แล้วจึงบอกได้ว่าสิ่งใดเป็นพวกเดียวกันตามขอบเขตที่สร้างขึ้น
 - 4.1 จัดกลุ่มคำประเภทเดียวกันเข้าด้วยกัน
 - 4.2 อธิบายลักษณะเด่นของตัวละครแต่ละตัว
 - 4.3 ยกตัวอย่างเนื้อเรื่องที่ใช้คำประพันธ์ประเภทเดียวกัน
 - 4.4 ยกตัวอย่างเนื้อเรื่องที่ใช้คำประพันธ์ประเภทเดียวกัน
 - 4.5 เมื่อนำบทหรือกรอนมาให้นักเรียนเขียนผังมโนจากบทหรือกรอนนั้นได้ถูกต้อง
 - 4.6 เมื่อนำบทหรือกรอนเกี่ยวกับคำหนึ่งมาให้นักเรียนอ่านบทหรือกรอนนั้นถูกต้อง
 5. การสร้างหลักการ (Principle) เป็นการทำนำเอาความคิดรวบยอดตั้งแต่สองคำหรือมากกว่ามาสร้างเป็นพวกหรือความสัมพันธ์ใหม่ เป็นสูตรกฎต่าง ๆ ก็ได้
 - 5.1 ให้นักเรียนเห็นว่าจะต้องใช้ความคิดรวบยอดหรือหลักการใดบ้างในการตอบคำถามที่ให้
 - 5.2 อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความคิดรวบยอดหรือหลักการในข้อ 5.1
 - 5.3 ให้นักเรียนร่วมกันรวมความคิดรวบยอดหรือหลักการเข้าด้วยกันโดยใช้คำถามช่วยชี้ช่อง
 - 5.4 ให้นักเรียนอธิบายถึงกฎเกณฑ์หรือหลักการที่เกิดขึ้นนั้น
 - 5.5 ให้นักเรียนนำกฎเกณฑ์หรือหลักการมาใช้ในการแสดงกิจกรรม

6. การแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นการคิดค้นสิ่งใหม่ขึ้นมาด้วยตนเอง อาจเป็นการคิดสูตร กฎใหม่โดยอาศัยการผสมผสานกันระหว่างสิ่งที่ได้เรียนรู้มาแล้ว หรือนำความคิดรวบยอดมาสร้างความสัมพันธ์ใหม่
- 6.1 กำหนดปัญหาให้นักเรียนเพื่อร่วมกันคิด
 - 6.2 ชี้ให้นักเรียนเห็นว่าปัญหานั้นจะใช้หลักการในลักษณะใดมาแก้ปัญหา
 - 6.3 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายปัญหาและวิธีแก้ปัญหานั้น
 - 6.4 กระตุ้นให้นักเรียนวิเคราะห์คำตอบเองทุกครั้ง

รายละเอียดแสดงค่า P.M. และระดับสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษา
วิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตารางแสดงค่า P.M. และระดับสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

รายการ	ค่า P.M.	ระดับสมรรถภาพด้านการสอน
การให้ชื่อ x การต่อโยง	1	ต่ำ
การให้ชื่อ x ภาษาสัมพันธ	2	ต่ำ
การให้ชื่อ x การจำแนกหลายทาง	3	ต่ำ
การชี้บ่ง x การต่อโยง	1	ต่ำ
การชี้บ่ง x ภาษาสัมพันธ	2	ต่ำ
การให้กฎเกณฑ์ x การต่อโยง	1	ต่ำ
การให้กฎเกณฑ์ x ภาษาสัมพันธ	2	ต่ำ
การจัดอันดับ x การต่อโยง	2	ต่ำ
การจำแนก x การต่อโยง	2	ต่ำ
การสร้าง x การต่อโยง	3	ต่ำ
การอธิบาย x การต่อโยง	3	ต่ำ
การสาธิต x การต่อโยง	3	ต่ำ
การให้ชื่อ x การสร้าง	4	ปานกลาง
ความคิดรวบยอด		
การชี้บ่ง x การสร้างความคิดรวบยอด	4	ปานกลาง
การให้กฎเกณฑ์ x การสร้างหลักการ	5	ปานกลาง
การจัดอันดับ x ภาษาสัมพันธ	4	ปานกลาง
การจัดอันดับ x การจำแนกหลายทาง	6	ปานกลาง
การจัดอันดับ x การสร้างความคิดรวบยอด	8	ปานกลาง
การจำแนก x ภาษาสัมพันธ	4	ปานกลาง

รายการ	ค่า P.M.	ระดับสมรรถนะด้านการสอน
การจำแนก x การจำแนกหลายทาง	6	ปานกลาง
การจำแนก x การสร้างความคิดรวบยอด	8	ปานกลาง
การสร้าง x ภาษาสัมพันธ	6	ปานกลาง
การอธิบาย x ภาษาสัมพันธ	6	ปานกลาง
การอธิบาย x การจำแนกหลายทาง	9	ปานกลาง
การจัดอันดับ x การสร้างหลักการ	10	สูง
การจำแนก x การสร้างหลักการ	10	สูง
การสร้าง x การสร้างความคิดรวบยอด	12	สูง
การสร้าง x การสร้างหลักการ	15	สูง
การสร้าง x การแก้ปัญหา	18	สูง
การอธิบาย x การสร้างความคิดรวบยอด	12	สูง
การอธิบาย x การสร้างหลักการ	15	สูง
การอธิบาย x การแก้ปัญหา	18	สูง
การสาธิต x การสร้างความคิดรวบยอด	12	สูง
การใช้กฎเกณฑ์ x การแก้ปัญหา	18	สูง

ตารางแสดงค่า P.M. และระดับสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาฝึกสอน

รายการ	ค่า P.M.	ระดับสมรรถภาพด้านการสอน
การให้ชื่อ x การต่อโยง	1	ต่ำ
การให้ชื่อภาษาสัมพันธ์	2	ต่ำ
การให้ชื่อ x การจำแนกหลายทาง	3	ต่ำ
การชี้บ่ง x การต่อโยง	1	ต่ำ
การชี้บ่ง x ภาษาสัมพันธ์	2	ต่ำ
การให้กฎเกณฑ์ x การต่อโยง	1	ต่ำ
การให้กฎเกณฑ์ x ภาษาสัมพันธ์	2	ต่ำ
การจัดอันดับ x การต่อโยง	2	ต่ำ
การจำแนก x การต่อโยง	2	ต่ำ
การสร้าง x การต่อโยง	3	ต่ำ
การอธิบาย x การต่อโยง	3	ต่ำ
การสาธิต x การต่อโยง	3	ต่ำ
การให้ชื่อ x การสร้างความคิดรวบยอด	4	ปานกลาง
การชี้บ่ง x การสร้างความคิดรวบยอด	4	ปานกลาง
การให้กฎเกณฑ์ x การสร้างหลักการ	5	ปานกลาง
การจัดอันดับ x ภาษาสัมพันธ์	4	ปานกลาง
การจัดอันดับ x การจำแนกหลายทาง	6	ปานกลาง

รายการ	ค่า P.M.	ระดับสมรรถภาพด้านการสอน
การจัดอันดับ x การสร้างความคิดรวบยอด	8	ปานกลาง
การจำแนก x ภาษาสัมพันธ	4	ปานกลาง
การจำแนก x การจำแนกหลายทาง	6	ปานกลาง
การจำแนก x การสร้างความคิดรวบยอด	8	ปานกลาง
การสร้าง x ภาษาสัมพันธ	6	ปานกลาง
การอธิบาย x ภาษาสัมพันธ	6	ปานกลาง
การอธิบาย x การจำแนกหลายทาง	9	ปานกลาง
การจัดอันดับ x การสร้างหลักการ	10	สูง
การจำแนก x การสร้างหลักการ	10	สูง
การสร้าง x การสร้างความคิดรวบยอด	12	สูง
การสร้าง x การสร้างหลักการ	15	สูง
การอธิบาย x การสร้างความคิดรวบยอด	12	สูง
การอธิบาย x การสร้างหลักการ	15	สูง
การอธิบาย x การแก้ปัญหา	18	สูง
การสาธิต x การสร้างความคิดรวบยอด	12	สูง
การใช้กฎ x การแก้ปัญหา	18	สูง

ตารางแสดงค่า P.M. และระดับสมรรถนะด้านการสอนของนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอน

รายการ	ค่า P.M.	ระดับสมรรถนะด้านการสอน
การให้ชื่อ x การต่อโยง	1	ต่ำ
การให้กฎเกณฑ์ x การต่อโยง	1	ต่ำ
การอธิบาย x การต่อโยง	3	ต่ำ
การสาธิต x การต่อโยง	3	ต่ำ
การให้ชื่อ x การจำแนกหลายทาง	3	ต่ำ
การให้กฎ x การต่อโยง	3	ต่ำ
การจำแนก x การจำแนกหลายทาง	6	ปานกลาง
การจำแนก x การสร้างความคิดรวบยอด	8	ปานกลาง
การอธิบาย x ภาษาสัมพันธ	6	ปานกลาง
การอธิบาย x การจำแนกหลายทาง	9	ปานกลาง
การเรียง x การสร้างความคิดรวบยอด	4	ปานกลาง
การจัดอันดับ x การจำแนกหลายทาง	6	ปานกลาง
การจัดอันดับ x การสร้างความคิดรวบยอด	8	ปานกลาง
การจำแนก x ภาษาสัมพันธ	4	ปานกลาง
การสร้าง x ภาษาสัมพันธ	6	ปานกลาง
การจัดอันดับ x การสร้างหลักการ	10	สูง
การสร้าง x การสร้างความคิดรวบยอด	12	สูง
การสร้าง x การสร้างหลักการ	15	สูง
การสร้าง x การแก้ปัญหา	18	สูง
การอธิบาย x การสร้างหลักการ	15	สูง
การอธิบาย x การสร้างความคิดรวบยอด	12	สูง
การอธิบาย x การแก้ปัญหา	18	สูง
การสาธิต x การสร้างหลักการ	15	สูง
การสาธิต x การแก้ปัญหา	18	สูง
การให้กฎ x การสร้างความคิดรวบยอด	12	สูง

การศึกษาศมรรถนภานด้านภารสอนของนักคึกษาวิชาเอกภาษาไทย
คณะคึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทคัดย่อ

ของ

นวลละออ แสงสุข

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กันวาคม 2531

ในการศึกษาค้างนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสมรรถนะด้านการสอนของ นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษา วิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 37 คน แบ่งเป็น นักศึกษาฝึกสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531 จำนวน 26 คน และนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอน จำนวน 11 คน

การศึกษสมรรถนะด้านการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ใช้วิธีสังเกตการสอนโดยใช้แบบประเมินของปุยซองส์ (Puissance measwre) ซึ่งเป็นตารางความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนรู้ และขั้นของการกระทำ ระดับคะแนน เป็นการให้ค่าน้ำหนักแสดงความสัมพันธ์ตามความยากง่าย การประเมินสมรรถนะ การสอน ออกมาเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง การทดสอบ ความแตกต่างของสมรรถนะด้านการสอนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ฝึกสอนและที่ไม่ต้องฝึกสอนเพื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้สูตร The Mann - Whitney U - test

ผลการศึกษพบว่า นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ฝึกสอนและที่ไม่ต้องฝึกสอน มีสมรรถนะด้านการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดสมรรถนะด้านการสอนของนักศึกษาทั้งสองกลุ่มอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีค่าเท่ากับ 5.549 ซึ่งแยกออกเป็นนักศึกษาฝึกสอนมีสมรรถนะด้านการสอนอยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าเท่ากับ 5.288 และนักศึกษาที่ไม่ต้องฝึกสอนมีสมรรถนะด้านการสอนอยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าเท่ากับ 6.043

A STUDY OF TEACHING COMPETENCISS OF THAI MAJOR STUDENTS,
FACULTY OF EDUCATION , RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

AN ABSTRACT

BY

NOUNLA-OR SAENGSOOK

presented in partial fulfillment of the requirements
for the master of Education degree
at Srinakharinwirot University

December 1988

The purpose of this study was to compare the teaching competencies of two groups of the Thai major students of the Faculty of Education, Ramkhamhaeng University during the first semester of 1987. The first group, constituting 26 students, were actually practicing teaching in various cooperating schools. The second group, comprising 11 students, were actual teachers who were exempted from teaching practice and taught their regular class.

A Study of teaching competencies of Thai major student by means of observation and assessed with the Puessance measure which invalued the relationship of the students' learning and achievement. Thes learning ability and accomplishment were reflexes of teachers' competencies. The competencies were then categorized in 3 levels, low, average, and high, The Mann-Whitney U-test was used in finding out how the two groups of teachers differed in their teaching competencies.

The result of this study indicated that the teaching competencies of the student teachers and the teachers were significantly different, although both wer ranked at average which was equivalent to 5.549. The teachers' competencies had the mean of 6.043, a little higher than those of the student teachers whose mean was 5.288.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นวลละออ แสงสุข
สถานที่เกิด	สุพรรณบุรี
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2510 โรงเรียนสงวนหญิง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้รับวุฒิ ม.ศ. 3 พ.ศ. 2512 วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้รับวุฒิ ป.กศ. พ.ศ. 2514 วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ ได้รับวุฒิ ป.กศ. สูง พ.ศ. 2520 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน ได้รับวุฒิ กศ.บ. (ภาษาไทย) พ.ศ. 2528 เข้าศึกษาต่อที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการอุดมศึกษา
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2515 - 2520 รับราชการในตำแหน่งครูตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2521 - ปัจจุบัน อาจารย์ภาคหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง